

Ελληνισμός του Βορρά Greker i Norden



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ/INNEHÅLL

της σύνταξης **1**

Επιμέλεια: Ξενοφών Παγκαλιάς

Φωτογραφίες: Κώστας Βαραγιάννης

Δραστηριότητες της ΟΕΣΚΣ **2**

Πολιτιστικές δραστηριότητες

Θέατρο «Ζητείται ψεύτης» **3**

Παγκόσμια ημέρα της γυναίκας **4**

Grekland i hjärtat av Uppsala **6**

Ποιητική βραδιά **8**

Βουτιά στα βαθιά *ΞΠς* **10**

Μικρό, νανό, πικό... **11**

Välfärdsstaten, κράτος πρόνοιας και ευημερίας

Παναής Αλτσιτζογλου **12**

Το μυθικό Τρινιδάδ *Μαρία Κατεργάρη* **14**

Snällt, vänligt, hemtrevligt, roligt... *Κώστας Λαδόπουλος* **16**

Η Συμβολή του Sture Linnér στο πρώτο ελληνικό Νομπέλ

Γιώργος Σπανός **18**

Ένας άντρας στην κουζίνα **19**

Τα ψέματα *Παναής Αλτσιτζογλου* **20**

Πάμε να σκοτωθούμε... *Κώστας Λαδόπουλος* **22**

Plantera citronträd *Jan Henrik Swahn* **24**

Katinas kval *Nikos Tziampazis* **26**

Τα μελλοντικά επαγγέλματα **28**

Omslagsbild: "La Reproduction Interdite" av R. Magritte

Ελληνισμός του Βορρά
Greker i Norden

Grundad 1976

f. d. Metanasteftika NEA

Utges av

Grekiska Riksförbundet i Sverige

med fyra nummer per år

Ansvarig utgivare Komninos Chaideftos, **Redaktör** Xenofon Pagalias,
Skribent/blog-ansv. Kostas Ladopoulos **Grafisk form** Lennart Ljungh,
Annonser tel. 08-627 00 27

Prenumerationer Privatpersoner 150 SEK/år, Organisationer/myndigheter 250 SEK/år.

Postadress Box 19100, SE-104 32 Stockholm, SWEDEN, **E-mail** etv@telia.com

Hemsida www.grekiskariksforbundet.se

Blog <http://periodiko-periodiko-oesks.blogspot.com>

Postgiro 854003-1

Redaktionen ansvarar inte för insänt - ej beställt - material

ISSN 1404 -7624

της σύνταξης

Αλληπάλληλα χτυπήματα σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Η Ελλάδα ανοίγει κι άλλες τρύπες στο ήδη ισχνό της ζωνάρι, ενώ ταυτόχρονα, οι κοιλιές των άλλων μεγαλώνουν. Οδηγήθηκε σε ένα αδιέξοδο και οι επιπτώσεις χτυπούν προς όλες τις μεριές. Η συμμορία των μεγαλοτραπεζιών λυμαίνεται όχι μόνο την Ελλάδα αλλά όλη την υφήλιο και οι κοινωνικές αναταραχές πλήττουν, όπως πάντα, τις αδύνατες ομάδες.

Η παλιά ρήση ρήση «οι πλούσιοι πλουσιότεροι και οι φτωχοί φτωχότεροι» βρίσκεται στο ζενίθ της. Ο κοινωνικός αποκλεισμός των ασθενέστερων ομάδων θα γίνει ακόμα μεγαλύτερος αφού θα προστεθούν και πολλοί άλλοι που ως τώρα, ας πούμε, τα κατάφεραν.

Θα μάθουμε ποτέ τι ακριβώς συμβαίνει και γιατί;



Η έκρηξη του ηφαιστείου στην Ισλανδία απέδειξε ακόμα μία φορά, πόσο αδύνατος είναι ο άνθρωπος. Σκηνές πανικού σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της Ευρώπης, αφού το σύννεφο της στάχτης αυτήν έπληξε πρώτα. Τα αεροπλάνα ακίνητα στο έδαφος και τα εκατομμύρια ταξιδιώτες ακίνητοι στα αεροδρόμια_ όπου ο καθένας βολευόταν όπως μπορούσε ή έψαχνε να βρει κάποιο επίγειο μέσο για να πάει στο σπίτι ή στη δουλειά του.

Κυκλοφόρησε σε όλο τον παγκόσμιο τύπο: ο κύριος τάδε που αποκλείστηκε στη Νορβηγία, ναύλωσε ταξί που τον μετέφερε στις Βρυξέλες. Υπήρξαν και άλλα παρόμοια ευτράπελα με διάφορους παρόμοιους κατέχοντες.



Η Σουηδία, εκτός των καθημερινών ρυπών στα μέσα μαζικής ενημέρωσης εναντίον της Ελλάδας, ζει στο ρυθμό του επικείμενου γάμου της διαδόχου του βασιλικού θρόνου (η αδελφή της διέκοψε το δεσμό της και έτσι δε θα έχουμε και δεύτερο πανηγύρι). Νοικιάστε τα σπίτια της, θα πάρετε όσα λεπτά θέλετε -η έρπουσα φήμη- αφού αυτοί που θα έρθουν για να παρακολουθήσουν τη γαμήλια πομπή είναι αμέτρητοι και δεν έχουν πού να μείνουν.

Η Σουηδία και οι ακραίες αντιθέσεις της: δημοκρατία και κοινωνική μέριμνα -έστω και φθίνουσα- από τη μια, βασιλιάδες και φούμαρα από την άλλη.



Η ΟΕΣΚΣ σε συνεργασία με τις Κοινότητες και άλλους ελληνικούς φορείς, συνέχισαν τις ποιοτικές πολιτιστικές εκδηλώσεις με μεγάλη προσέλευση συμπατριωτών και φίλων Σουηδών. Κατά γενική ομολογία και από τα θετικότερα σχόλια, ο στόχος της πολιτιστικής αναβάθμισης έχει στεφθεί με μεγάλη επιτυχία. Ακολουθούν μερικές ακόμα εκδηλώσεις ως το καλοκαίρι που θα περιληφθούν στο επόμενο τεύχος του περιοδικού.



Το καλοκαίρι μας χτυπάει την πόρτα. Αυτό έρχεται παρά τα όσα συμβαίνουν τριγύρω μας. Όσοι θα μπορέσουν να κάνουν διακοπές, ας φροντίσουν να καλοπεράσουν γιατί έτσι όπως πάνε τα πράγματα, δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα υπάρξουν και στο μέλλον τέτοιες δυνατότητες.

Καλό καλοκαίρι και καλή ξεκούραση σε όλους σας, όπου κι αν βρεθείτε.

Η Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού θέλει να ευχαριστήσει όλους εσάς -και είσαστε πάρα πολλοί- για τα θετικά σας σχόλια για το προηγούμενο τεύχος. Σκοπός μας είναι να συνεχίσουμε προς αυτή την κατεύθυνση.



Δραστηριότητες



Επίσκεψη στην ΟΕΣΚΣ

Επίσκεψη στα γραφεία της Ομοσπονδίας στις 22 Φεβρουαρίου το απόγευμα. Οι επισκέπτες ήταν είκοσι περίπου παιδιά και τρεις καθηγητές τους από το Πρώτο Πειραματικό Ενιαίο Λύκειο Αθηνών "Γεννάδειο" (ιδρύθηκε από τον πρώτο Κυβερνήτη της Ελλάδας Ιωάννη Καποδίστρια). Τα παιδιά και οι καθηγητές τους, πραγματοποιούν εκπαιδευτικό ταξίδι στη Σουηδία. Τους επισκέπτες υποδέχθηκαν τα μέλη του προεδρείου, όπου τους ενημέρωσαν για τον ελληνισμό της Σουηδίας και απάντησαν στις ερωτήσεις των παιδιών και των καθηγητών τους.

Επισκέψεις στις Κοινότητες

Αντιπροσωπεία της Ομοσπονδίας αποτελούμενη από τους Κομνηνό Χαϊδευτό, Πάνο Ουλή και Γιώργο Κάλαρα, επισκέφθηκε Σάββατο 13 και Κυριακή 14 Μαρτίου τις Κοινότητες της νότιας Σουηδίας Malmö, Kristianstad, Lund και Trelleborg.

Τα μέλη της ΟΕΣΚΣ συναντήθηκαν με τα Δ.Σ. και τα μέλη των Κοινοτήτων όπου συζητήθηκαν οι θέσεις της Πολιτικής Απόφασης του 19^{ου} Συνεδρίου, οι οποίες και αποτελούν τη βάση εργασίας και ενεργειών της ΟΕΣΚΣ ως το επόμενο Συνέδριο.

Επίσης, συζητήθηκαν επίκαιρα θέματα που απασχολούν τον ελληνισμό της Σουηδίας, καθώς και θέματα στενότερης συνεργασίας μεταξύ των Κοινοτήτων, τόσο μεταξύ τους όσο και με την ΟΕΣΚΣ.

Συνεδρίαση του Δ.Σ.

Η πρώτη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΟΕΣΚΣ για το 2010, πραγματοποιήθηκε στις 13 Φεβρουαρίου στα γραφεία της Ομοσπονδίας.

Μερικά από τα θέματα που απασχόλησαν το ΔΣ:

- Προγραμματισμός πολιτιστικών εκδηλώσεων ως το καλοκαίρι
- Πρεμιέρα της θεατρικής ομάδας "Υπό κρίσην" με το έργο του Δ. Ψαθά «Ζητείται ψεύτης»
- Επισκέψεις του ΔΣ στις Κοινότητες/μέλη της ΟΕΣΚΣ - ήδη έχουν γίνει σε μερικές Κοινότητες του νομού Στοκχόλμης και θα ακολουθήσουν οι Κοινότητες της νότιας Σουηδίας
- Η Γυναικεία Επιτροπή ετοιμάζει μεγάλη εκδήλωση με αφορμή τον εορτασμό των 100 χρόνων από την καθιέρωση της "Διεθνούς Ημέρας της Γυναίκας" στις 8 Μαρτίου
- Το προτεινόμενο Νομοσχέδιο σχετικά με την ψήφο των μεταναστών στην Ελλάδα

Εκπαιδευτική Επιτροπή

Η Εκπαιδευτική Επιτροπή της Ομοσπονδίας αποτελείται από τους φορείς μέλη της Ομοσπονδίας, το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων, το Κέντρο Ελληνικού Πολιτισμού, εκπαιδευτικούς και επιστήμονες και ως το τέλος Μαρτίου έχει συνεδριάσει τέσσερις φορές.

Το τελευταίο διάστημα έχουν υπάρξει πολλές ανωμαλίες και έχει δημιουργηθεί μία τεταμένη κατάσταση στο Σαββατιάτικο σχολείο της Στοκχόλμης. Μετά την εκλογή του νέου Δ.Σ. του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων, έχει επέλθει η απαραίτητη ηρεμία και όλοι οι εμπλεκόμενοι -παιδιά, γονείς και εκπαιδευτικοί- έχουν επικεντρωθεί στη διδασκαλία των μαθημάτων. Παρ' όλα αυτά όμως, οι αμετανόητοι κύκλοι συνεχίζουν. Η συντονίστρια εκπαίδευσης αντί να εξομαλύνει την κατάσταση την οξύνει.

Η Επιτροπή ασχολήθηκε διεξοδικά με την εκμάθηση της μητρικής γλώσσας μέσα στο σουηδικό σχολείο. Η διδασκαλία αυτή τείνει να εξαφανιστεί για όλες τις μειονότητες και τους εθνικά μη Σουηδούς.

Το κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό για τα Ελληνόπουλα του εξωτερικού και η στοιχειώδη γνώση του εκπαιδευτικού συστήματος και γλώσσας της Σουηδίας, είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για τους αποσπασμένους από την Ελλάδα εκπαιδευτικούς.

Το προγραμματισμένο Σεμινάριο με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών,

των γονέων, των ελληνικών φορέων της Σουηδίας και ειδημόνων από την Ελλάδα, θα πραγματοποιηθεί μετά το καλοκαίρι. Το αναλυτικό περιεχόμενο του Σεμιναρίου θα ανακοινωθεί με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς.

Θέατρο (βλ. ιδιαίτερο άρθρο)

Πρεμιέρα της κλασικής κωμωδίας του Δημήτρη Ψαθά «Ζητείται ψεύτης» από τη θεατρική ομάδα της ΟΕΣΚΣ Υπό κρίσην στην αίθουσα Z-salen του ABF Στοκχόλμης, 19 Μαρτίου 2010.

Γυναικεία Επιτροπή

(βλ. ιδιαίτερο άρθρο)

Το Σάββατο 6 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση για τον εορτασμό της Ημέρας της Γυναίκας, με τη μαζική συμμετοχή 117 γυναικών από την ευρύτερη περιοχή της Στοκχόλμης.

Περισσότερες πληροφορίες για τις δραστηριότητες της ΟΕΣΚΣ, υπάρχουν στην ιστοσελίδα της Ομοσπονδίας www.grekiskariksforbundet.se και στο blog του περιοδικού <http://periodiko-periodiko-oesks.blogspot.com/>

ΘΕΑΤΡΟ

«Ζητείται ψεύτης»

του Δημήτρη Ψαθά

Η θεατρική ομάδα Υπό κρίσιν

- Πάνος Ιωαννίδης
- Γιάννης Αμανετίδης
- Φραντζέσκα Παπαδοπούλου
- Ann Loren
- Χρήστος Σαβλάκης
- Νόπη Σαββίδου
- Sigrīd Αναστασόγλου
- Βασίλης Γιαννόπουλος

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

- Σκηνοθεσία: Π. Ιωαννίδης
 - Κοστούμια/μακιγιάζ: Ελένη Ιωαννίδου
 - Υποβολέας: Αθηνά Χαριτάκη
 - Φωτογραφίες: Κώστας Βαραγιάννης
 - Διοργανωτές: ΟΕΣΚΣ και ΕΟΝΣ
- Z-salen, ABF-huset, Stockholm, 19/3 2010



Κατάμεστη η αίθουσα Z-salen του ABF στην κεντρική Στοκχόλμη, αύφθονο γέλιο, πολλά τα συγχαρητήρια σε όλους που συνέβαλαν.

Οι πελάτες-ψηφοφόροι του νεοκλεγέντα πολιτευτή, παρελαύνουν από το γραφείο του και ζητούν να πραγματοποιήσει τις προεκλογικές του υποσχέσεις-ρουσφέτια. Τέτοιες δυνατότητες δεν υπάρχουν και για να αντιμετωπίσει την κατάσταση ο πολιτευτής, προσλαμβάνει έναν επαγγελματία ψεύτη.

Ο Ψευτοθόδωρος αναλαμβάνει δράση και τα επεισόδια διαδέχονται το ένα το άλλο. Η πελατεία ακούει πως οι υποθέσεις της βρίσκονται σε καλό δρόμο και φεύγει ικανοποιημένη.

Φυσικά ποτέ δεν πρόκειται να γίνει κάτι πραγματικότητα.

Φιλοδοξία των συμμετεχόντων και των διοργανωτών είναι να ανεβεί το έργο και σε άλλες πόλεις της Σουηδίας.

Καλή η αρχή, λοιπόν, και καλύτερη συνέχεια.



Περισσότερα για τη θεατρική παράσταση στο blog του περιοδικού:
<http://periodiko-periodiko-oesks.blogspot.com/>



Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Το Σάββατο 6 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση για τον εορτασμό της Ημέρας της Γυναίκας, με τη συμμετοχή 117 γυναικών από την ευρύτερη περιοχή της Στοκχόλμης. Την εκδήλωση διοργάνωσε η Ομοσπονδία Ελληνικών Συλλόγων και Κοινοτήτων Σουηδίας.

Φωτογραφίες Στέφανος Κοσκινάς

Η αρχή των εκδηλώσεων έγινε στο χώρο του σχολείου Igelbäcksskolan, Kista. Στο ρόλο και τη σημασία της Ημέρας της Γυναίκας, αναφέρθηκε η υπεύθυνη του Δ. Σ. της ΟΕΣΚΣ για θέματα ισότητας, Φραντζέσκα Παπαδοπούλου (στη συνέχεια αποσπάσματα από την ομιλία της).

«Η φετινή 8 του Μάρτη είναι μια ξεχωριστή επέτειος. Κλείνουν 100 χρόνια από τότε που η Γερμανίδα Κλάρα Τσέκιν πρότεινε στην Β' Διεθνή Συνδιάσκεψη των σοσιαλιστριών γυναικών να εορτάζεται κάθε χρόνο ως επέτειος για την ηρωική θυσία των απεργών εργατριών γυναικών που έγινε στις 8 Μάρτη 1857 στη Νέα Υόρκη. Τότε που μια μεγάλη διαδήλωση εργατριών στην κλωστούφαντουργία και στα ραφτάδικα της Νέας Υόρκης διεκδίκουσε δεκάωρη δουλειά και φωτεινές υγιεινές αίθουσες εργασίας καθώς και μεροκάματα ίσα με των κλωστούφαντουργών....

Αν ρίξουμε τη ματιά μας 100 και 120 χρόνια πίσω, τότε θα δούμε ότι πολλά άλλαξαν στη ζωή της γυναίκας με διαφορές βέβαια από χώρα σε χώρα κατά κανόνα προς το καλύτερο, άλλου σχετικά και άλλου απόλυτα. Πριν 100 χρόνια και ακόμα πιο πριν στην Ελλάδα, στην Ευρώπη, προκαλούσε ανατριχίλα η απλή συζήτηση ότι γυναίκες και άντρες είναι ίσοι, ότι η γυναίκα δεν αποτελούσε ένα βιολογικά κατώτερο φύλο και ανθρώπινο είδος. Πριν 100 χρόνια αλλά και πολύ πιο πριν, η κοινωνία ανεχόταν -στην καλύτερη περίπτωση- με ειρωνεία τις πρώτες φωνές γυναικών που έθεταν το θέμα της ψήφου, ζητούσαν πολιτικά δικαιώματα για τις γυναίκες. Πέρασαν πολλά χρόνια για να καθιερωθεί η ψήφος της γυναίκας στις αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης. Η γυναίκα μάλιστα, θεωρούνταν ανίκανη να σκεφτεί και να λειτουργήσει επιστημονικά, γιατί ο εγκέφαλός της ήταν ανίκανος να λειτουργήσει με την λογική παρά μόνο με το συναισθήμα.

Δεν μπορεί κανείς να αρνηθεί ότι έχουν γίνει αρκετά βήματα από τότε. Υπάρχει λοιπόν λόγος να κρατάμε τις μνήμες ζωντανές; Να γιορτάζουμε

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ



τη μέρα της γυναίκας εμείς οι απελευθερωμένες γυναίκες του 2010; Αγαπητές φίλες, ας μην ξεχνάμε ότι η 8 Μάρτη είναι μια διεθνιστική μέρα, έχουμε την υποχρέωση να ανανεώσουμε την απόφασή μας να σταθούμε ενωμένες με τις γυναίκες που υποφέρουν στις γειτονικές μας χώρες όπως με τις γυναίκες της Τουρκίας, των Βαλκανίων των χωρών της Μεσογείου, της Αφρικής και όλου του κόσμου. Όσο λοιπόν υπάρχουν διακρίσεις με βάση το φύλο, όσο γυναίκες σε άλλα μέρη του κόσμου αποτελούν αντικείμενο εμπορίου, όσο υπάρχουν χώρες στις οποίες η κατοποίηση της γυναίκας είναι αναφαίρετο δικαίωμα του άντρα, όσο η γέννηση ενός κοριτσιού θεωρείται κατάρρα, υπάρχει λόγος να γιορτάζουμε, να προβληματιζόμαστε, να αγωνιούμε.

Ας κοιτάξουμε όμως και στη δική μας πλευρά του πλανήτη, και πάνω από όλα στις εξελίξεις που αφορούν τις δύο χώρες ανάμεσα στις οποίες ζούμε, την Ελλάδα και τη Σουηδία.

Τη σημερινή εποχή πολλές κατακτήσεις των γυναικών στον εργασιακό τομέα μοιάζουν να καταρρέουν. Οι γυναίκες παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας, τα μεγαλύτερα ποσοστά ελαστικής ή μερικής εργασίας. Επιδεινώνονται όχι μόνο οι συνθήκες δουλειάς, αλλά και διαβίωσης των γυναικών με την ανάληψη ενός μεγάλου μέρους της διαδικασίας αναπαραγωγής





Πολιτιστικές εκδηλώσεις

των μελών της οικογένειας, επειδή οι τομείς αυτοί συνεχώς εμπορευματοποιούνται και ιδιωτικοποιούνται. Οι νέες αυτές συνθήκες επιβαρύνουν περισσότερο τη σωματική και ψυχική υγεία των εργαζόμενων γυναικών και εντείνουν την ανισοτιμία τους...

Το ποσοστό γυναικών που αποφοιτά από τα πανεπιστήμια εξακολουθεί να υπερτερεί, το ίδιο όμως δεν ισχύει και στο ποσοστό ανώτερων στελεχών στις επιχειρήσεις, ή καθηγητών στα πανεπιστήμια, ή ακόμα στην ενεργή πολιτική ζωή.

Έδώ τίθεται και το ερώτημα: υπάρχει λόγος ύπαρξης γυναικείων οργανώσεων, γυναικείων τμημάτων τη στιγμή που η ισότητα είναι νομοθετημένο δικαίωμα; Εμείς θεωρούμε πως ναι.

Έχουμε ανάγκη μιας πλατφόρμας συνάντησης, έχουμε ανάγκη να απαιτήσουμε από τον ίδιο μας τον εαυτό πρώτα πρώτα, το χώρο/χρόνο για προβληματισμό και συζήτηση πάνω στις νέες κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις που επηρεάζουν άμεσα και έμμεσα το γυναικείο ζήτημα. Έχουμε την ανάγκη να συζητήσουμε και να βρούμε λύσεις πάνω σε απτά πρακτικά ζητήματα που απασχολούν την καθημερινότητά μας, να ζητήσουμε στήριξη, να ενημερωθούμε αλλά και να διασκεδάσουμε. Και αυτή η μέρα φιλοδοξούμε να είναι η αρχή για κάτι τέτοιο. Μέσα από αυτήν την πρώτη συνάντηση, επ' ευκαιρία του εορτασμού της ημέρας της γυναίκας, θέλουμε να συμβάλλουμε στη συσπείρωση των γυναικών Ελληνίδων της Σουηδίας γύρω από

τις οργανώσεις του ελληνισμού εδώ, τις Κοινότητες και την Ομοσπονδία, να δώσουμε το βήμα για συζήτηση, αλλά και να επαναπροσδιορίσουμε το ρόλο και το ύφος των γυναικείων τμημάτων με βάση τις νέες ανάγκες των μελών τους. Η μέρα αυτή είναι μέρα γνωριμίας αλλά και το πρώτο βήμα στην διοργάνωση πολλών τέτοιων ημερίδων και δραστηριοτήτων στις οποίες θα έχουμε την ίδια μαζική παρουσία που έχουμε σήμερα εδώ.»

Μετά την ομιλία ακολούθησε σειρά σύντομων σεμιναρίων, workshops 30 λεπτών το καθένα, όπου οι γυναίκες συμμετείχαν σε μικρά γκρουπ. Οι δραστηριότητες περιλάμβαναν σεμινάρια για την κοινωνιολογική σημασία της ισότητας, χορού magdans και salsa, ζωγραφικής και αυτοάμυνας.

Εκ μέρους του Δ.Σ. της Ομοσπονδίας Ελληνικών Συλλόγων και Κοινοτήτων Σουηδίας, ο πρόεδρος Κομνηνός Χαϊδευτός, έκανε ένα σύντομο χαιρετισμό.

«... Ένας από τους σημαντικότερους τομείς της ΟΕΣΚΣ, είναι η ενεργός δράση μας με τις γυναίκες και τα προβλήματα που τις απασχολούν. Τα τελευταία χρόνια διαπιστώνουμε μία μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στις δραστηριότητες

των Κοινοτήτων και Συλλόγων, όπως και στα Διοικητικά Συμβούλιά τους...

Θα μείνουν για πάντα αθάνατες η Ρόζα Λούξεμπουργκ, η Ντολόρες Ιμπαρούρι -η θρυλική Λα Πασιονάρια-, η Κλάρα Τσέκιν, η Κρούσκογια και πολλές πολλές άλλες. Τιμούμε σαν ελληνισμός και τις ηρωίδες της πατρίδας μας. Αδελφές, σύζυγοι, αρραβωνιαστικές, νοικοκυρές, εργάτριες, αγρότισσες, δασκάλες, άπραγα κοριτσόπουλα που βρέθηκαν στις επάλξεις και τα μετερίζια του Αγώνα για Ειρήνη, Δημοκρατία, Ανεξαρτησία και Λευτεριά.

Ονόματα όπως Ηλέκτρα Αποστόλου, Έλλη Αλεξίου, Μέλπω Αξιώτη, Ρόζα Ιμβριώτη, Αλέκα Παϊζη, και τόσες πολλές άλλες, επώνυμες και ανώνυμες.

Σε όλες αυτές τις γυναίκες, αρμόζουν μόνο δύο λέξεις: Τιμή και δόξα.»

Ο εορτασμός συνεχίστηκε με γεύμα και γλέντι στο εστιατόριο Hagatomet, Solna.



Πολιτιστικές εκδηλώσεις

... στους χώρους της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Ουψάλας
Svarthäcksgatan 17, 17-29 Απριλίου 2010

Εισηγητές:

Cecilia Wikström, ευρωβουλευτής

**Eva-Carin Gerö, καθηγήτρια ελληνικών στο πανεπιστήμιο
Στοκχόλμης**

Θοδωρής Καλλιφατιδής, συγγραφέας

Την εκδήλωση άνοιξε η υπεύθυνη της Βιβλιοθήκης Karin Engström και πληροφόρησε τους πολλούς παρευρισκόμενους πως για έβδομη συνεχή χρονιά, πραγματοποιείται στους χώρους ένα ετήσιο αφιέρωμα που εφέτος έχει για θέμα την Ελλάδα.

Η ευρωβουλευτής Cecilia Wikström -που έχει μείνει κατά διαστήματα στην Ελλάδα και μιλάει ελληνικά- ξεκινώντας την ομιλία της, είπε πως: «Κάποιος που κάνει ένα ταξίδι, έχει κάτι να πεί μετά. Εφέτος το χειμώνα έχω μελετήσει το έργο κάποιου που έκανε τρία ταξίδια στην Ελλάδα. Αυτός είναι ο Gunnar Ekelöf. Ένας άλλος που έκανε και αυτός τρία ταξίδια στην Ελλάδα είναι ο Hjalmar Gullberg του οποίου το έργο διάβασα πρόσφατα. Αγαπώ ιδιαίτερα ένα από τα πολλά γραπτά του που μου θυμίζει τις πάμπολλες φορές που έχω βρεθεί στο ναό του Ποσειδώνα στο Σούνιο και κοιτούσα τη θάλασσα την ώρα που έπεφτε ο ήλιος...



Ο Gullberg μετάφρασε Καβάφη, Σεφέρη και Καζαντζάκη και τους έκανε προσιτούς στο σουηδικό κοινό. Όλα αυτά τα μέρη που επιστρέφει με τα γραπτά του, βρίσκονται σήμερα εδώ στη βιβλιοθήκη της Ουψάλας...

Έτσι όπως είμαστε εμείς σήμερα που προερχόμαστε από διαφορετικά μέρη, που κουβαλάμε μαζί μας την ιστορία και τις διηγήσεις μας και τα ενώνουμε εδώ, σήμερα, στη βιβλιοθήκη.»

Αμέσως μετά η νεανική χορευτική ομάδα της Ελληνικής Πολιτιστικής Στέγης, χόρεψε μερικούς ποντιακούς



χορούς και έγινε η αφορμή ώστε πολλοί άλλοι επισκέπτες της βιβλιοθήκης, να αφήσουν τα βιβλία και τα έντυπα που διάβαζαν και να παρακολουθήσουν τους χορούς.

Η εκδήλωση συνεχίστηκε στην αίθουσα διαλέξεων της βιβλιοθήκης με διάλεξη από την Eva-Carin Gerös, καθηγήτρια ελληνικών στο πανεπιστήμιο Στοκχόλμης, με θέμα: «Αντανακλάσεις και ιδεώδη, η αρχαία Ελλάδα και εμείς».

«... Υπάρχουν πάρα πολλά πράγματα που μπορούν να γίνουν αιτία ώστε να ασχοληθεί κάποιος με την Ελλάδα, όπως φιλοσοφία, γλώσσα, τέχνες, γράμματα και πολιτισμός. Έχει ειπωθεί ότι η δυτική φιλοσοφία είναι σαν σημειώσεις στο φιλοσοφικό έργο του Πλάτωνα. Αν και ακούγεται λίγο σοβινιστικό, η αλήθεια είναι ότι αυτό είναι και η πραγματικότητα.



Το ετήσιο αφιέρωμα για το 2010 της Δημοτικής Βιβλιοθήκης της Ουψάλας, είχε για θέμα την Ελλάδα. Πολλές και ποικίλες εκδηλώσεις -εκθέσεις, προγράμματα για παιδιά, διαλέξεις κ.ά.- με κεντρική εκδήλωση αυτή του Σαββάτου 24 Απριλίου. Στη συνέχεια ακολουθεί ένα ρεπορτάζ αυτής της εκδήλωσης που άρχισε στις 11 η ώρα και τελείωσε λίγο μετά τις 4 το απόγευμα.

Ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης άρχισαν να βάζουν ερωτήματα γύρω από τον άνθρωπο και τον κόσμο του και αυτά τα ερωτήματα είναι ακόμα επίκαιρα. Μερικά απαντήθηκαν, άλλα παραμένουν αντικείμενο έρευνας και σκέψης. Υπήρξαν μεγάλα διαστήματα που η ομήγυρη καταφέρθηκε εναντίον της Ελλάδας και των Ελλήνων αλλά δε βοήθησε και πολύ. Αυτό που διερωτάται κανείς είναι τι ήταν αυτό που έκανε ώστε οι αρχαίοι Έλληνες, ιδιαίτερα στην Αθήνα του 4ου αιώνα π.Χ. αλλά και αργότερα, μπορούσαν να γίνουν τόσο καλοί στη φιλοσοφία, τις τέχνες, τα γράμματα κ.ά.; Τι είχαν οι Έλληνες τότε που, για παράδειγμα, δεν έχουμε εμείς σήμερα; Είχαν ελεύθερο χρόνο και σκέψη, και σε αυτό που αποκαλούσαν σχολείο εντρυφούσαν σε όλων των ειδών τις επιστήμες. Φυσικά πρέπει να πούμε ότι αυτού του είδους η ενασχόληση



ήταν για την ανδρική ελίτ της εποχής και όχι για όλους, αυτές ήταν όμως οι κοινωνικές συνθήκες της εποχής... Παρά τις πολλές ελλείψεις μας σχετικά με τον αρχαίο κόσμο μια και ο τεράστιος όγκος του δεν έχει διασωθεί, γνωρίζουμε πολύ καλά ότι οι Έλληνες ήταν διαφορετικοί από εμάς, αλλά ταυτόχρονα, γνωρίζουμε

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

ότι τους διέκρινε μία μεγάλη και ποιοτική ανθρωπιστική άποψη του περίγυρού τους και, ακόμα, πως ήταν πάρα πολύ καλοί ώστε να εκφράζουν τις σκέψεις και τα έργα τους...

... Όταν ασχολείται κανείς με τον αρχαίο κόσμο, αυτό που πρέπει να κάνει είναι ένα ταξίδι στο χρόνο και πρέπει να είναι προετοιμασμένος ότι τα πράγματα δεν είναι ίδια. Ο Σουηδός ποιητής και πανεπιστημιακός καθηγητής Esaias Tegnéρ ανέφερε πως όταν διαβάζει κανείς τον Όμηρο είναι σαν να έχει ταξιδέψει σε μία εξωτική χώρα. Πολλά πράγματα είναι διαφορετικά, πολλά ίσως δεν μας αρέσουν, αλλά μπορεί κανείς να ανακαλύψει και πολλά πράγματα που είναι εντυπωσιακά και μπορεί να μάθει πολλά... Ας αναλογιστούμε τις ελληνικές λέξεις μουσική και γυμναστική που χρησιμοποιούμε και σήμερα και τις ερμηνείες που τους έχουμε δώσει. Η παιδεία των αρχαίων Ελλήνων, μεταξύ άλλων, περιλάμβανε μουσική και γυμναστική αλλά με τελείως διαφορετικές έννοιες και ερμηνείες από τις σημερινές. Στη μουσική δε μάθαινε κανείς να παίζει μόνο κάποιο μουσικό όργανο, αλλά για το μεγαλείο της τέχνης, το ωραίο, όχι μόνο στη μορφή αλλά και στο περιεχόμενο, στοιχεία τα οποία εκπροσωπούσαν οι Μούσες. Η γυμναστική δεν ήταν μόνο άθληση του σώματος για συμμετοχή στους αθλητικούς αγώνες, αλλά συμπεριλάμβανε υγιεινή διατροφή και περιποίηση του σώματος. Αυτά είναι δύο παραδείγματα από κάτι που κληρονομήσαμε από τους αρχαίους Έλληνες που δυστυχώς σήμερα δεν ακολουθούμε....»

Τελευταίος εισηγητής της ημέρας αφιέρωμα για την Ελλάδα, ήταν ο γνωστός συγγραφέας Θοδωρής Καλλιφατίδης. Το θέμα της διάλεξης ήταν: «Η ελληνική ψυχή». Ο Θ. Καλλιφατίδης αναφέρθηκε με πάρα πολύ χιούμορ στον ιδότυπο

χαρακτήρα του Έλληνα. Τα παραδείγματα πολλά -προσωπικά και καθημερινά- αναδείκνυν την αίσθηση του καθήκοντος, της ευθύνης, την ιδιοσυγκρασία του Έλληνα και την αναπόφευκτη σύγκρουση της ελληνικής κουλτούρας με τη σουηδική. Πολλοί από τους παρευρισκόμενους, ασχέτου εθνικότητας, αναγνώρισαν σκηνές και καταστάσεις της καθημερινότητας.

«... ο Έλληνας δεν περικλείεται από τη φύση. Κοιτάξεις ένα κυπαρίσσι, δεν είναι κανένα συνηθισμένο κυπαρίσσι. Στη μυθολογία ήταν μερικά όμορφα κορίτσια που ερωτεύθηκαν, κάτι συνέβη και καταδικάστηκαν να γίνουν κυπαρίσσια. Βλέπεις ένα πελεκάνο.



Πού να σκεφτεί κανείς ότι ο πελεκάνος ήταν ένας σύζυγος πριν τρεις χιλιάδες χρόνια λόγω της βιαιότητάς του καταδικάστηκε να γίνει πελεκάνος. Βλέπει κανείς τα λουλούδια και τα φυτά. Όλα έχουν μια ιστορία από πίσω τους και κουβαλούν διά μέσου των αιώνων άλλες ιδιότητες. Ούτε καν ουρανό δεν έχουμε στην Ελλάδα. Ο ουρανός είναι μία μάζωξη γεμάτη από θεούς και ημίθεους, κυνηγούς, ζώα, νύμφες, θλιμμένες αδελφές. Οι Έλληνες είχαν κάνει και τον ουρανό δικό τους χώρο και τον είχαν εποικήσει με το δικό τους κόσμο. Θυμάμαι όταν ήμουν έφηβος και θυμωμένος με τους συμπατριώτες μου, σήκωνα το κεφάλι μου για να βρω λίγη παρηγοριά στον ουρανό. Αλλά ούτε και από εκεί ερχόταν η παρηγοριά γιατί όλος ο ουρανός ήταν γεμάτος Έλληνες...»

Η ώρα πλησιάζε 4 το απόγευμα και στο πρόγραμμα υπήρχε ακόμα ένα σημείο. Ελληνικοί δημοτικοί χοροί



από την ηπειρωτική και νησιώτικη Ελλάδα από τη χορευτική ομάδα του Γυναικείου Τμήματος της Ελληνικής Πολιτιστικής Στέγης στην οποία συμμετείχε και ο δάσκαλός τους Lennart Selander. Προηγήθηκαν περισσότεροι από δέκα χοροί από διάφορα μέρη της Ελλάδας πριν να επιδείξουν τις χορευτικές τους ικανότητες και οι πολυπληθείς παρευρισκόμενοι μαζί με τη χορευτική ομάδα της Στέγης.

Ο υπεύθυνος Πολιτιστικών της Στέγης Νίκος Χατζηκωνσταντίνου, ευχαρίστησε όλους τους παρευ-



ρισκόμενους και όλους όσους συνέβαλαν στην εξαιρετική αυτή πεντάωρη ημερίδα που εφέτος ήταν αφιερωμένη στην Ελλάδα.

Τα μέλη του Δ.Σ. της ΟΕΣΚΣ Κ. Χαϊδευτός, Π. Ουλής και Γ. Κάλαρης που παραυρέθηκαν στην εκδήλωση, έδωσαν σε όλους τους διοργανωτές μία σειρά βιβλίων από τις εκδόσεις της Ομοσπονδίας.

Ποιητικές εκδηλώσεις

... στους χώρους της εκκλησίας Adolf Fredrik
την Κυριακή 25 Απριλίου 2010

Διοργανωτές της εκδήλωσης:

Κυπριακή πρεσβεία στη Στοκχόλμη

Ομοσπονδία Ελληνικών Συλλόγων και Κοινοτήτων Σουηδίας

Κυπρο-σουηδικός Σύλλογος Στοκχόλμης

Λέσχη Ελλήνων Επιστημόνων Σουηδίας

Παρουσίαση: Μαριάννα Κεραμέα

Συμμετείχε η ελληνική χορωδία Ορφέας

Την εκδήλωση άνοιξε ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας στη Σουηδία Παύλος Αναστασιάδης ο οποίος έκανε μία εμπειριστατωμένη εισήγηση για το πλούσιο ποιητικό και πεζό έργο του Ελληνοκύπριου συγγραφέα Κυριάκου Χαραλαμπίδη. Ο πρόεδρος της ΟΕΣΚΣ Κομνηνός Χαϊδευτός απηύθυνε ένα σύντομο χαιρετισμό. Ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης παρευρισκόταν στην εκδήλωση συνοδευόμενος από τη σύζυγό του Νάντια.



Παύλος Αναστασιάδης



Κομνηνός Χαϊδευτός

Προβλήθηκε ένα ολιγόλεπτο φιλμ για την Αμμόχωστο που παραμένει ακατοίκητη από την περίοδο της εισβολής των τουρκικών στρατευμάτων.

Η χορωδία της Ομοσπονδίας Ορφέας συμμετείχε στην εκδήλωση με μία σειρά τραγουδιών, μερικά από τα οποία ποιήματα του Κυριάκου Χαραλαμπίδη που έχουν μελοποιηθεί από τον Κύπριο συνθέτη Μάριο Τόκα.

Ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης διάβασε ποιήματα από τις συλλογές του και απάντησε στο τέλος της εκδήλωσης απάντησε στα ερωτήματα των παρευρισκομένων.

Η υπέροχη αυτή βραδιά έκλεισε με μία μικρή δεξίωση με εδέσματα και κυπριακό κρασί.

Κυριάκος Χαραλαμπίδης

«... Θα διαβάσω κάτι από ένα σχετικά πρόσφατο έργο μου που λέγεται Αιγιαλούσης Επίσκεψις και αποτελείται από ένα ποίημα και ένα σχόλιο. Θα διαβάσω το ποίημα και μετά ένα μέρος από το σχόλιο που είναι αρκετά εκτεταμένο.

Γιατί διάλεξα τώρα το Αιγιαλούσης Επίσκεψις και όχι την Αμμόχωστο Βασιλεύουσα που είδαμε και πριν λίγο στο φιλμ. Γιατί όλα είναι το ίδιο πράγμα. Και η Αιγιαλούσα και η Αμμόχωστος, και η Σαλαμίς και η Έγκωμη και τόσα άλλα μέρη, χώρια οι δρυμοί και οι χαράδρες για να αποφύγουμε τον ίδιο δρόμο και την ίδια πορεία, πολιτική ίσως, που μας πάει σε Μόρφου, σε Κερύνεια και άλλα καρτερικά ελληνικά ονόματα. Αυτό έλεγε και το τραγούδι που ακούσατε προ ολίγου. Έτσι λοιπόν, μιλώντας για την Αιγιαλούσα για την Αμμόχωστο μιλάω».

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΒΡΑΔΙΑ Κυριάκος Χαραλαμπίδης



ΑΙΓΙΑΛΟΥΣΑ

1

Πλήθος θαλάσσης· θάλασσα πλημμύρισε
τον ουρανό με κέντημα χρυσό.

Γλωσσολαλία· ρινισμένα τα κουδούνια,
καθένα στο δικό του πλάγιο ήχο.

Νομίσματα θαμμένα βασιλέων
που γνώρισαν τον αίνο σκιαμαχούν
με τα βελάσματα του χόρτου.

Πέτρα ήρεμη
κατέχει τους γηλόφους και κατέρχεται
προς το αγίασμα τ' Αγίου Θερίσου.

Μα του πελάου ο κάμπος -άγνωστο διατί-
χοχλά θανάτου θειάφι κι αγρία διαρπαγή.

2

«Το σπίτι μας εμαύρισε, δεν ξέραμε από πού
ερχόμαστε, πού πάμε, τριγυρίζαμε
σαν τα φαντάσματα, μια λέξη δεν σταυρώναμε,
τα μάτια δεν θωρούσε ο ένας τ' άλλου·
Κι η κόρη μου είπεν μου: "Μανά, εν κρίμαν
να κλαίεις τους ζωντανούς, γιατί -ακούεις;-
εν ζωντανοί, δεν γίνεται να 'ν' πεθαμένοι,
ειδάλλως πρέπει να χαθεί τέλεια τούτος ο κόσμος".

Εγέλουν την εγώ (κρυφά της έκλαια)
την τύχην εσκεφτόμουν και τούτης.

Ύστερα έπεψε ο Θεός και τους δυο γιούς μου
μαζί με τον γαμπρόν μου απολύσαν τους.
Όμως τον αδερφότεχόν μου τον καθηγητήν
-έναν τον είχαν οι γονιοί του- και τους άλλους
που πιάσαν μες στον καφενέν, 'κόμα κρατούν τους.

Δεν είδα, η αλήθεια, τα παιδιά μου
άλλ' άκουσα στο ράδιον τη φωνή τους.
Γλυκύτερο δεν άκουσα μες στη ζωή μου ήχο,
που ο κάλλιος θα τον ζήλευε βιολάρης.

Μακάρι τα παιδιά μας νά 'ν' καλά
κι υπομονήν, λαλούσαμε, ν' αντέξουμε,
να μην μας ξεριζώσουν το χωριό μας.
Όμως εκείνοι κάθε τόσο επιάναν
κι αλλό 'ναν χωριανόν -μαράνισε η καρδιά μας.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Μια μέρα είπαν του μουχτάρη να μας πει
να φύγουμε, να κάμουμε μια δήλωση
πως "εθελοντικά", ειδάλλως του Μαγιού
τα σχίνα και η σπάθα του Αρχαγγέλου
θ' αναταξινομήσουν το κεφάλι μας.

Γοργά τα ρούχα μας σε μια βαλίτσα:
τες τσάπες, τ' άλετρα, τες σκάφες και να θέλαμε
δεν τα ορίζαμε, που μέρα μεσημέρι
μες στην αυλή μας άρπαγες τ' αρπάζαν.

Δυο μέρες πριν να φύγουμε ήρτε κείνος
που θα στρογγυλοκαθόταν στο σπίτι.
Γυρεύει το κλειδί. Του λέω: "Εγώ κλειδί
δεν έχω και δεν έχει το χωριό μας.
Εμείς ξεκλειδωτά είχαμε τα σπίτια
γιατί κανένας δεν καταδεχόταν
να μπει μέσα στου άλλου την αυλή".

Δεν είπε τίποτα, έφυγε, ξανάρτε
την άλλη μέρα. Του είπα: "Έλα πιάσε
τούτο το πιάτο, φώναξε τον σκύλο
να του το δώσεις να σε συνηθίσει,
για να μην κλαίει το κτηνόν μας όταν
θά 'χουμε φύγει". Το έπιασε, του φώναξε,
όμως ο σκύλος τού 'δειξε τα δόντια.

Χαμαί το πιάτο. Κίνησε να φύγει.
Του λέω: "Μίαν χάριν από σένα:
έπαρε ως αύριον 'πομονήν στ' ανάθεμαν να πάμεν
κι ύστερα νά 'ρτεις νά 'μπεις μες στο σπίτι".
Δεν είπε τίποτα και γύρισε να φύγει
της Ιοκάστης παίρνοντας μαζί του τη σιωπή.

Την άλλη μέρα έδεσα τον σκύλο
να μην ακλουθά, το πλάσμαν του Θεού.
Του έβαλα φαϊ, νερό κι επιπήκαμε
ο άντρας μου κι εγώ στο φορτηγό.

Στο δρόμο που πηαίναμεν ελάλουν
έχει δυόμισι χρόνους να τους δω
τους τρεις παλίκάρους μου. Ήμουν ήρεμη.
Αμα φτάσαμε κοντά στο Λήδρα Πάλας,
δυο-τρεις ειρηνευτές εσκαρφαλώσαν
να κατεβάσουν τα πράματά μας. Στη βιασύνη,
χωρίς περίσκεψη, επετάρξαν μου τες γλάστρες
και μου τες έσπασαν ανυπεράσπιστες.

Δεν άντεξα κι όσα μαζεμένα
ψιχάδια τ' ουρανού και της θαλάσου
τ' αφήκα να μουσκέφουνε το χώμα».

Δεκέμβρης 2001



Ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης γεννήθηκε στην Άχνα το 1940 και μεγάλωσε στην Αμμόχωστο. Σπούδασε Ιστορία-Αρχαιολογία στο πανεπιστήμιο Αθηνών και παρακολούθησε μαθήματα Θεάτρου. Εργάστηκε ως φιλόλογος στη Μέση εκπαίδευση και για τριάντα χρόνια στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου. Ειδικεύτηκε σε θέματα ραδιοφωνίας στο Μόναχο και διετέλεσε Διευθυντής Ραδιοφωνίας του ΡΙΚ.

Εργογραφία

Πρώτη Στιγμή (1961), Η Άγνοια του Νερού (1967), Το Αγγείο με τα Σχήματα (1973), Αχαιών Ακτή (1977), Αμμόχωστος Βασιλεύουσα (1982) -οι τρεις τελευταίες συλλογές τιμήθηκαν με το Κρατικό Βραβείο Ποίησης της Κύπρου-, Θόλος (1989, Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών), Μεθιστορία (1955, Κρατικό Βραβείο Ποίησης της Ελλάδας). Το 1977 κυκλοφόρησε (μετάφραση και εισαγωγή του ίδιου) το βιβλίο του Ρωμανού του Μελωδού: Τρεις Ύμνοι (Βραβείο της Ελληνικής Εταιρείας Μεταφραστών λογοτεχνίας). Το 1988 τιμήθηκε με το Έπαθλο Καβάφη στην Αίγυπτο. Οι Δενδρίτες στην προχριστιανική και χριστιανική ιστοριοφιλογική παράδοση και εικονογραφία (1993), Η ποιητική συλλογή Δοκίμιν (2001), Συμβολικές παραστάσεις της Νίκης στην παλαιοχριστιανική τέχνη της Δύσης (2002), Αιγιαλούσης Επίσκεψις - ένα ποίημα και ένα σχόλιο- (2003), Κυδώνιον Μήλον (2003), Ο αποκεφαλισμός των Μαρτύρων (χ.χ.).

Το δοκιμακό του έργο με τίτλο Ολισθηρός Ιστός (2009) εκδόθηκε σε δύο τόμους.

Ποιήματά του έχουν μελοποιηθεί από τους Χρυσόστομο Σταμούλη, Μάριο Τόκα, Νότη Μαυρουδή, Μιχάλη Χριστοδουλίδη, Σάββα Σάββα, Μάριο Μελετίου και Γιώργο Καλογήρου.



ΒΟΥΤΙΑ ΣΤΑ ... ΒΑΘΙΑ



Μετά από τριάντα τόσα χρόνια στη Σουηδία, δε θυμάμαι καμία άλλη φορά προηγούμενα να έχει καταλάβει η Ελλάδα τόσες πολλές σελίδες των ΜΜΕ και των ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης.

Ανταποκρίσεις επί ανταποκρίσεων, άρθρα επί άρθρων, τηλεοπτικά επί τηλεοπτικών, κρίσεις, επικρίσεις, κατακρίσεις και χίλια δυο άλλα.

Θα κηρυχθεί σε πτώχευση η Ελλάδα. Όχι δε θα γίνει. Μα, δεν έχουν μία και ξοδεύουν κι από πάνω. Γιατί να πληρώσουμε εμείς (= οι Ευρωπαίοι εταίροι). Η κυρία Όχι (δε θα τη γιορτάσουμε στις 28 Οκτωβρίου, τότε το ΟΧΙ είχε έρθει από τους συγγενείς μας) που στη μοναδική περίπτωση που γίνεται κυρία Ναι είναι όταν πρόκειται για υποβρύχια. Και ένα σωρό σχετικοί και άσχετοι με βαρύγδουπες δηλώσεις προς όλες τις κατευθύνσεις και επί δικαίους και αδίκους,

Φυσικά και τα έχουμε κάνει μαντάρα, εξ άλλου δεν είναι και η πρώτη φορά και σίγουρα όχι και η τελευταία, αλλά, τελικά, αξίζαμε τον κόπο; Αξίζαμε να γίνουμε σίριαλ πρωτοσέλιδο σε όλα τα ΜΜΕ;

Η προσωπική μας άποψη είναι πως: Όχι, δεν αξίζαμε. Δε στηρίζεται σε κάποια σοβινιστική ή εθνικιστική κορόνα, αλλά σε μία εγγύτερη ματιά στα "οικονομικά κατορθώματα" των Ευρωπαίων γειτόνων και των κολοσσών της υψηλίου.

Πιάνουμε τους αριθμούς που πάντα είχαν τη δική τους αμείλικτη γλώσσα. Μετά την ανάγνωσή τους, δικά σας τα συμπεράσματα. Επαναλαμβάνουμε, τα κάναμε μαντάρα, αλλά τόόόσο μαντάρα; Και ποιοι θα πληρώσουν το μάρμαρο είναι γνωστό σε όλους.

Τα παρακάτω στοιχεία προέρχονται από άρθρο του Γιώργου Δελαστίκ στο Έθνος της 11/2/2010, *Αλήθειες η παραπλάνηση; Μερικά στοιχεία για αποκατάσταση*

Ευρωζώνη, ΗΠΑ, Ιαπωνία

Και οι τρεις, ολόκληρη τη δεκαετία 2001 - 2010 (εννοείται ότι για το 2010 αναφερόμαστε σε προβλέψεις) είχαν ελλείμματα και μόνο ελλείμματα και τα δέκα ανεξαιρέτως συνεχή χρόνια!

Η ευρωζώνη 6,6% για το 2010 και 6,2% για το 2009, αλλά και 2,5% το 2002 ή 3% το 2003.

Πολύ χειρότερη η κατάσταση στις ΗΠΑ: έλλειμμα 10% το 2010 και 12,5% το 2009 ή 5,9% το 2008. Επίσης 3,7% το 2002 και 4,8% το 2003.

Στην Ιαπωνία απερίγραπτα χειρότερα τα πράγματα: έλλειμμα 8% το 2002 και επίσης 8% το 2003, αλλά και 5,8% το 2008 και 10,5% το 2009 ή 10,2% το 2010!

Για ολόκληρη τη δεκαετία, τα ελλείμματα της Ιαπωνίας ήταν σαφώς χειρότερα από αυτά της Ελλάδας!

Ναι, λένε κάποιοι, όμως η Ελλάδα δεν έχει μόνο υψηλά ελλείμματα έχει και υψηλό δημόσιο χρέος. Η Ιαπωνία να δείτε! Στο 135,4% (!) του ΑΕΠ της βρισκόταν το δημόσιο χρέος της ήδη από το 2000 και καθόλου δεν έχει μειωθεί στη διάρκεια της δεκαετίας. Αντιθέτως έχει εκτοξευθεί στο 197,2% (!), όταν το Ελληνικό δημόσιο χρέος ήταν 112,6% το 2009 και εκτιμάται ότι θα φτάσει στο 125% το 2010.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, το συνολικό χρέος της Ελλάδας είναι στο ύψος του 179% του ΑΕΠ. Εξαιρετικά υψηλό, μπορεί να νομίσει κανείς. Ίσως, αλλά ο μέσος όρος της ΕΕ είναι... 175%! Ίδιο δηλαδή με της Ελλάδας.

Συνολικό χρέος

Στο συνολικό χρέος δεν είναι καθόλου «πρωταθλήτρια» της ευρωζώνης η Ελλάδα.

Την ξεπερνούν η Ολλανδία (!) με 234%, η Ιρλανδία με 222%, το Βέλγιο με 219%, η Ισπανία με 207%, η Πορτογαλία με 197%, η Ιταλία με 194% και πάει λέγοντας.

Εντυπωσιακά στοιχεία προκύπτουν επίσης όταν ασχοληθεί κανείς με το εξωτερικό χρέος μιας χώρας (πόσα χρωστούν δηλαδή το κράτος, οι επιχειρήσεις και οι ιδιώτες μιας χώρας σε ξένες τράπεζες, δεδομένου ότι

**Άξιζε να γίνει η Ελλάδα
σίριαλ πρωτοσέλιδο σε
όλα τα ΜΜΕ;**

πάντα ένα τμήμα του χρέους αναφέρεται σε τράπεζες της ίδιας της χώρας).

Περιορίζοντας το δείγμα στις βαλλόμενες μεσογειακές χώρες (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία) και στην Ιρλανδία, η οποία ως... χώρα-φούσκα του νεοφιλελευθερισμού έχει συρρικνωμένο σχετικά δημόσιο χρέος αλλά αστρονομικό χρέος επιχειρήσεων και ιδιωτών, προκύπτει μια εντελώς διαφορετική κατάταξη αυτών των χωρών.

Εξωτερικό χρέος

Στο εξωτερικό χρέος, λοιπόν, διαπιστώνουμε ότι η Ιρλανδία χρωστάει στους ξένους το... 414% του ΑΕΠ της και η Πορτογαλία το 130% του δικού της ΑΕΠ.

Σε σαφώς καλύτερη μοίρα βρίσκονται η Ελλάδα με 89,5% του ΑΕΠ και η Ισπανία με 80% βάσει των στοιχείων που δίνει η γερμανική εφημερίδα Frankfurter Allgemeine.

**Και τώρα
τι κάνουμε;**

Κερδοσκοπικά και πολιτικά τα αίτια

-Έξι χώρες της ευρωζώνης τουλάχιστον με επικεφαλής την Ολλανδία και το Βέλγιο, έχουν συνολικό χρέος (δημόσιο και ιδιωτικό) μεγαλύτερο από αυτό της Ελλάδας!

- Δέκα ολόκληρα χρόνια η Ιαπωνία έχει δημόσιο χρέος τρομερά μεγαλύτερο από αυτό της Ελλάδας και παράλληλα την ίδια δεκαετία έχει ελλείμματα κατά μέσο όρο πολύ χειρότερα από τα ελληνικά!

- Ο κατά κεφαλήν εξωτερικός δανεισμός της Ιρλανδίας είναι σχεδόν οκταπλάσιος (!) από της Ελλάδας.

Το γεγονός ότι για καμιά από αυτές τις χώρες δεν λένε ότι χρεοκοπεί (πολύ σωστά, άλλωστε), ενώ το λένε για την Ελλάδα (εντελώς αβάσιμα), αποδεικνύει ότι η χώρα μας βρίσκεται στο επίκεντρο πολιτικών και κερδοσκοπικών επιθέσεων.

Και τώρα τι κάνουμε;

Το παραπάνω γράφτηκε την 1^η Απριλίου. Όσπου να βγει το περιοδικό θα έχουν περάσει δύο μήνες και η κατάσταση θα έχει σίγουρα αλλάξει. Προς ποια κατεύθυνση; Άγνωστο ή... μάλλον γνωστό!

Πάντως, σας ευχόμαστε καλές διακοπές!

Μικρό ♦ νανό ♦ πικό...

Η αποθήωση του παραλογισμού: η tankesmedja (= sammanslutning av skribenter och intellektuella som har som syfte att påverka den allmänna opinionen). Το New Economic Foundation υπολόγισε ότι μια μεγάλη τράπεζα επενδύσεων στο Λονδίνο επιφέρει κοινωνικές ζημιές που αντιστοιχούν σε επτά λίρες (pounds) κάθε φορά που παράγει πραγματική αξία μιας λίρας. Αυτό ας συγκριθεί με μια παιδαγωγό που προσφέρει κοινωνικό όφελος επτά λιρών για κάθε λίρα που παίρνει στο μισθό της ♦ Συγκρίνετε το προηγούμενο με το ότι υπολογίζεται πως κάθε χρόνο, 10 εκ. ευρώ που θα πήγαιναν στα ταμεία του ελληνικού κράτους, εξαφανίζονται, αφορολόγητα, σε ιδιωτικές τσέπες, ενώ η "μαύρη οικονομία" στη χώρα μας αντιστοιχεί στο 30% του κατά κεφαλήν εισοδήματος ♦ Τέλος, πριν από δυο χρόνια τα σουηδικά καταστήματα που πουλάνε είδη για σκύλους, είχαν μια είσπραξη της τάξης των εννιά δισεκατομμυρίων κορονών ♦ Και ένα τελευταίο ανατριχιαστικό: ο όγκος των παγκόσμιων εμπορικών ανταλλαγών σήμερα είναι σαράντα πέντε φορές λιγότερο σημαντικός από τον όγκο κίνησης των κεφαλαίων ♦ "Δεν παράγω τίποτα. Κατέχω!" Σχόλιο του Gordon Gekko (Michael Douglas) χρηματιστή της Wall Street από το ομώνυμο φιλμ ♦ 80% του εγκεφάλου μας αποτελείται από νερό ♦ Το κράτος του Dubai είναι χρωμένο με 100.000.000.000 δολάρια! ♦ 1.000 τόννοι από σκόνη μετεωριτών πέφτουν καθημερινά πάνω στη Γη ♦ Οι Σουηδοί άνδρες κατανάλωσαν 300 εκ. κορόνες στη διάρκεια του 2009 για την αγορά φαρμάκων σεξουαλικής ικανότητας. Αν κάποιος χρησιμοποιεί το γνωστό Viagra, το κόστος κάθε σεξουαλικής επαφής κυμαίνεται μεταξύ 60 και 100 κορονών... ♦ Γιατί να μιλάμε αφού μπορούμε να επικοινωνούμε; ♦ Το 2009 πουλήθηκαν 3,55 εκ. κινητά τηλέφωνα στη Σουηδία... ♦ Ο χρόνος χωρίς τη ζωή σ' εκατομμύρια διαφορετικές εκδηλώσεις, αλλά κάθε μία από αυτές είναι ένα αδιάσπαστο μέρος του συνόλου. Ένα τριαντάφυλλο είναι ένα τριαντάφυλλο αλλά, ταυτόχρονα, κοκκινολαίμικο πουλί και γοργοπόδαρο κουνέλι. Όλοι μας έχουμε βγει από την ίδια μήτρα ♦ Συνηθίζουμε να βλέπουμε κάθε ζωντανό οργανισμό σαν σύνολο και ξεχνάμε ότι αποτελείται από πολύπλοκες σχέσεις πολλών μονών κυττάρων και ότι κάθε συστατικό του έχει πολλά κοινά σημεία με όλα τα κύτταρα, όχι μόνο του συγκεκριμένου ατόμου αλλά και κάθε οργανισμού που έζησε ποτέ ♦ Υπάρχει μια από κοινού ροή, μια από κοινού ανάσα. Όλα τα πράγματα βρίσκονται σε συμπάθεια μεταξύ τους, ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ, Περί Διαίτης Οξέων, 5^{ος} αι. π.Χ. ♦ 77% των μαθητών του Γυμνασίου στην Ελλάδα πληρώνουν για ιδιωτικά μαθήματα. Αυτό κοστίζει στις ελληνικές οικογένειες άνω του 1 εκ. ευρώ το χρόνο, κάτι που ισοδυναμεί με το 4% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος.

Välfärdsstaten

Κράτος πρόνοιας, ευημερίας



Don't worry, be happy!

Välfärdssamhället eller välfärdsstaten är ett samhälle som lägger stor vikt vid att samhällets välfärd skall komma alla till del, i synnerhet svaga och utsatta grupper. Kännetecknande för ett välfärdssamhälle är därför en omfördelning av resurser till förmån för de individer och de sammanhang som kräver särskilda insatser. Konkret tar detta sig uttryck i till exempel sjukförsäkring, ålderspension och barnbidrag samt insatser till förmån för att gynna arbetslivet och förebygga olyckor och hälsorisker.

(källa - wikipedia)

(Σημείωση: Οι ορισμοί είναι κάτι πολύ σχετικό και ύποπτο. Αν ο παραπάνω ορισμός περιγράφει ένα κράτος ευημερίας και πρόνοιας, ποιές είναι οι διαφορές μεταξύ Σουηδίας και Ελλάδας, εκτός από το barnbidrag;)

Αν ένα φτηνό φαγητό προσφερθεί σε ένα όμορφο πιάτο με την κατάλληλη διακόσμηση, μπορεί να εκτιμηθεί τα δέοντα και να βάλει σε πλήρη λειτουργία τους γευστικούς αισθητήρες μας. Δεν έχετε παρά να θυμηθείτε, εσείς που έχετε

κάποια χρονάκια στη πλάτη σας, εκείνους τους τρομερούς τηγανιτούς κεφτέδες που φτιάχναν οι άξιες γυναίκες του παρελθόντος. Με περίπου 80% ψωμάκι του Θεού, λίγο κιμά για ξεγέλασμα και τα κατάλληλα μυρωδικά, πετυχαίνουν μια θεσπέσια γεύση που, τύφλα να 'χουν τα βιομηχανοποιημένα köttbullar.

Αλλά και ένα φτηνό και απλό δωράκι, αν το προσφέρουμε σ' ένα όμορφο κουτί με πολύχρωμα χαρτιά και, ας πούμε, λαμπάκια που αναβοσβύνουν, είναι πιθανότατο ότι θα βγάλει εκτός μάχης άλλα πανάκριβα δώρα.

Κάπως, τηρουμένων των αναλογιών, ξεγελάει το κράτος ευημερίας. Κάποιοι από τους βασικούς στόχους του είναι, ικανοποιημένοι (ει δυνατόν "ευτυχισμένοι") πολίτες, αποτελεσματικότητα στην παραγωγή και σταθερή κατανάλωση. Χημικοί, ψυχολόγοι, designers, κατασκευαστές, ειδικοί επί των φωτισμών κ.λπ., εργάζονται νυχθημερόν γι' αυτό το σκοπό. Το ζητούμενο είναι μια καλογουλισμένη και καλοφωτισμένη "βιτρίνα". Πίσω από αυτήν όμως, στο κρυμμένο σκοτάδι, υπάρχει το άγχος, η αγωνία, το στρες, η ολοκληρωτική έλλειψη ελεύθερου χρόνου και πολλά άλλα πικρά. Γι' αυτά κινητοποιείται μια άλλη στρατιά "ειδικών επιδιωκτωτών". Γελωτοθεραπείες (...), stresshantering, διαλογισμός, mindfulness, kognitiv terapi, κινέζικες μέθοδοι χαλάρωσης, kurser på kurser κ.λπ., κ.λπ.

Επειδή, όπως λένε οι Κινέζοι, "μια εικόνα ισοδυναμεί με χίλιες λέξεις", δείτε αυτή τη φωτογραφία του Michael Wolf, παρμένη κατά τη διάρκεια πρωινής συγκέντρωσης στο εργοστάσιο Yuangda στη Changsha της Κίνας.



Αναρωτηθείτε, όχι για το δρόμο που πήρε η Κίνα γιατί και παλιότερα δεν ήταν διαφορετική η κατάσταση, αλλά συγκρίνετε με την παρακάτω φωτογραφία. Είναι από το φιλμ METROPOLIS (1927), σε σενάριο του Fritz Lang και της Thea von Harbou (στο blog του περιοδικού μπορείτε να δείτε ένα video από την ταινία). Πρόκειται για μια πικρή προφητεία για το μέλλον του κόσμου, μια κοινωνία όπου τα ταξικά στρώματα ζουν απομονωμένα μεταξύ τους. Τα υψηλά στρώματα ζουν σε παραδείσιες συνθήκες, ενώ τα εργατικά που θεωρούνται κατώτερα, ζουν στα βάθη της γης.



Ο σκηνοθέτης Fritz Lang δίνει σκληρές εικόνες για να αφυπνίσει συνειδήσεις. Αν συγκρίνετε αυτές τις φωτογραφίες με την καθημερινή



εργασιακή πραγματικότητα, τηρουμένων πάντα των αναλογιών, μήπως διαισθάνεστε ότι υπάρχουν κάποια κοινά σημεία;

Για να μην ακούγομαι μαύρος και εκνευριστικά υπερβολικός, δώστε ακόμα λίγο χρόνο για το παρακάτω:

Είναι μικρά αποσπάσματα από την εφημερίδα DN, Måndag 2 oktober 2000. Πριν από 10 χρόνια δηλαδή. Οι συνθήκες έχουν χειροτερέψει... Το άρθρο-έρευνα είχε τον τίτλο: *Det finns inget kvar av livet*



Επιλέγω κάποιες από τις απαντήσεις στην ερώτηση που τέθηκε απογευματινή ώρα σε ανθρώπους κυρίως νέους που επέστρεφαν στο σπίτι μετά τη δουλειά. Η ερώτηση ήταν, "τι θα κάνετε την υπόλοιπη μέρα;"

Lena Svan, 47, Hallonbergen, socio-nom. Ensamstående, ett hemmaväxande barn, 18 år:

"Jag ska göra i ordning en smörgåstårta. Klockan sju är det gympa, efter det ska jag väl fixa lite hemma, läsa lite kommunala handlingar. Jag går och lägger mig vid 23-tiden. I kväll har jag faktisk inte ett enda möte att gå på, det händer inte särskilt ofta att det är så."

Ben Limme, 35, Solna, städar tåg. Sambo, två barn:

"Jag ska jobba i natt, börjar klockan åtta, slutar klockan sex i morgon bitti. Sedan ska jag upp nio igen för jag jobbar extra i en skolmatsal. Mitt största problem är att jag inte hinner sova tillräckligt. Jag försörjer min familj här och mina syskon i Tunisien. Då gäller det att ligga i."

Jan Svensson, 16, går på bygglinjen i Jakobsbergs gymnasium. Mamma, pappa, syster 19 och bror 22:

"Jag ska hem och äta, mamma lagar maten. Efter det läser jag läxor i en timme. Mellan sju och nio tränar jag innebandy. Fyra gånger i veckan. När jag kommer hem tar jag en smörgås innan jag somnar. I morgon vaknar jag klockan sex."

Reina Mahmod, 24, Jakobsberg, jobbar i tobaksaffär. Bor ihop med sin syster:

"Jag slutar inte jobba förrän klockan nio. Sen är det bara att vila så att jag orkar upp igen nästa dag. Tiden man har går ju åt till att jobba, jag lever inte precis det liv jag skulle vilja leva. Det är mycket man inte hinner, storstädning, grovtvätta, sitta på café med mina kompisar. Men vill man att ekonomin ska rulla måste man kämpa på. Jag har en hyra på 5.000 kronor som ska betalas varje månad."

Fredrik Lund, 28, Hallonbergen, programmerare. Ensamstående:

"Jag ska se på video och somna i soffan, jag orkar inget mer och har inte tid med något mer. Förr trodde jag att det berodde på att jag inte hade någon bil, men nu har jag det och jag har ändå ingen tid över tycker jag. Att bo i Stockholm är att inte ha något riktigt liv."

Να μη συνεχίσω περισσότερο και καταθλιβούμε τελείως. Μοιάζει σαν φτηνή αριστερή προπαγάνδα αν συμπληρώσω ότι γράφτηκε, το Μάρτη, πως ο μηνιαίος μισθός της διευθύντριας του Dramaten, που ανέρχεται σε 85.000 κορόνες, δεν είναι και τόσο ανατριχιαστικός όσο ακούγεται; Δεν αμφιβάλλω καθόλου ότι κι εκείνη εργάζεται εξοντωτικά, συν τη μεγάλη ευθύνη.

Είπε κάποιος ότι, αν μπορούσαν ξαφνικά οι άνθρωποι να συνειδητοποιήσουν πόσο τους κοστίζει ψυχικά η λεγόμενη ευημερία, είναι αμφίβολο αν θα συνέχιζαν να τη στηρίζουν.

Θα μπορούσε κανείς ακόμα να πει πως επιτρέπουμε στον εαυτό μας να μπαίνει σ' ένα παιχνίδι ψυχικής εξόντωσης, σαν να μας έχουν τάξει τουλάχιστον μια ζωή ακόμα. Ένα όμως είναι το ταξίδι μέσα στο φως, άλλο δεν υπάρχει. Μάλλον...

Βέβαια, είναι εύκολα τα λόγια, οι κριτικές κ.λπ. "Δεν είσαι ευχαριστημένος; Και τι έχεις να αντιπροτείνεις;", θα μπορούσε κανείς να μου πει. Σίγουρα, δεν υπάρχουν έτοιμες απαντήσεις. Ένα ελάχιστο που μπορώ να πω είναι, να επανεξετάσουμε αυτά που θεωρούμε, ή μας επιβάλλουν να θεωρούμε, ανάγκες. Ακόμα, να ενδυναμώσουμε τις εσωτερικές μας ισορροπίες για να μη συντριβούμε "για ένα πουκάμισο αδειανό"...

Ή, τι άλλο;

Θα 'ταν ευπρόσδεκτες οι σκέψεις σας για το Μεσαίωνα που περνάμε. Το Μεσαίωνα που φοράει τη μάσκα της δήθεν "ευμάρειας"...

Παναής Αλτσιόζογλου

ΤΟ ΜΥΘΙΚΟ ΤΡΙΝΙΔΑΔ

κείμενα-φωτογραφίες Μαρία Κατεργάρη

Βουτηγμένο στην ιστορία κι έχοντας «παγώσει» στο χρόνο, το Τρινιδάδ αποτελεί τον απόλυτο προορισμό του ταξιδιώτη, παρά την άλωση του παγκόσμιου τουρισμού. Χτίστηκε το 1514 από τον πρώτο κυβερνήτη της Κούβας, τον Ντιέγκο Βελάσκεζ κι από το 1988 έχει χαρακτηριστεί προστατευόμενη περιοχή της Unesco. Το ιστορικό του κέντρο είναι ένα πολύγωνο πλακόστρωτων δρόμων με ένα μίγμα από γρανίτη, γύψο, κοράλλι και τραβερτίνη, για να καταπολεμείται η διάβρωση του εδάφους από τις συχνές, δυνατές, τροπικές βροχές, που το έκανε όμως να αντέξει στη φθορά του χρόνου. Σπίτια ισπανικού ρυθμού με τεράστια αίθρια, βαμμένα σε κάθε δυνατή απόχρωση ώχρας, πράσινου, γαλάζιου και ροζ, πνιγμένα στα λουλουδία. Τα παλιά ξύλινα ρέχας (προστατευτικές σχάρες στα παράθυρα) αντικαταστάθηκαν με μεταλλικά λεπτοδουλεμένα κι αρτιστικά ρέχας που επιτρέπει να κυκλοφορεί





ο θερμός αέρας των τροπικών ανάμεσα στη σέρα και τα ευρύχωρα δωμάτια. Το μεγαλείο των παιδιών καιρών όπου η πόλη ήταν η πλουσιότερη στη Λατινική Αμερική, χάρη στο Λευκό Μαργαριτάρι της, τη παραγωγή ζάχαρης, παρόν σε κάθε *barrio* (γειτονιά) της παλιάς πόλης. Το Τρινιδάδ υπήρξε το ορμητήριο του Ερνάν Κορτές για την κατάκτηση του Μεξικού το 16^ο αιώνα, φιλοξένησε σαν καταφύγιο τους Κουβανούς Μαμπίς που αγωνίσθηκαν για την ανεξαρτησία από τους Ισπανούς, τον Τσε Γκεβάρα λίγο πριν πάρει την εντολή από τον Φιντέλ να επιτεθεί στη Σάντα Κλάρα για την τελευταία μάχη που οδήγησε τους *barbuntos* (γενειοφόρους) στην εξουσία αλλά και των αντιφρονούντων που ξεκίνησαν αντάρτικο κατά της επανάστασης, στις αρχές της δεκαετίας του '60.





Τυχαίνει κάπου κάπου να δω, σε σουηδικά ιδιωτικά κανάλια, και να προσθέσω στην αποθήκη του μυαλού μου μια ακόμα αμερικάνικη ταινία, πάνω από τις καμιά πενηνταριά χιλιάδες που έχω δει... Οι αμερικάνικες ταινίες έχουν, σχεδόν πάντα, suspense, είναι γνωστό αυτό. Μάστορες του είδους. Διακόπτεται λοιπόν κάθε τόσο η ταινία για να πέσουν οι διαφημίσεις. Η ανώμαλη προσγείωση από το suspense στη πλαστή "χαρά" των διαφημίσεων μοιάζει με το να πέφτεις από τον 6° όροφο στο πεζοδρόμιο. Η "αθωότητα" σε όλο

περιοδικό και για πολλά άλλα, τίποτα ανησυχητικό δεν ταραξίζει την Ολύμπια ηρεμία που προσφέρει. Συνταγές φαγητών, design, επιπλώσεις και λίγη ελαφροκατάπιωτη λογοτεχνία-αλατοπίπερο για τις "απελευθερωμένες" νοικοκυρούλες.

Γιαναξαυγυρίσουμε στα κανάλια, το μήνυμα, εκτός απ' το "αγοράστε!" είναι: "το περιεχόμενο των ταινιών που σας δείχνουμε είναι πλασματικό και καθαρά "ψυχαγωγικό" (αγωγή της ψυχής...)". Η πραγματικότητα, η πραγματική ζωή, είναι αυτή των διαφημίσεων. Όλα είναι roliga, mysiga, trevliga, μην ανησυχείτε, μην τρομάζετε...

Εκνευρίζομαι τόσο πολύ από αυτό το "ζεστό", "χαϊδευτικό" και αποκοιμιστικό κλίμα των διαφημίσεων, που ακούω μια κακιά, αναρχική φωνή μέσα μου να λέει, "καλύτερα serial killer, παρά αυτά τα ευγενικά και καλοκάγαθα ζωντανά πτώματα που μασουλάν μπισκότα..."

Περνάει άραγε αυτό το μήνυμα στις συνειδήσεις των ανθρώπων; Ναι, περνάει. Μπορεί κάποιοι/ες να πιστεύουν πως η αντικαπιταλιστική ιδεολογία τους λειτουργεί σαν

του βραδιού σε συνδυασμό με τη συνεχή πλύση εγκεφάλου δίνουν ένα σίγουρο αποτέλεσμα.

Όλα αυτά που λέω είναι χιλιοειπωμένα και ακούγονται σαν ακαδημαϊκή αριστερή επιχειρηματολογία αλλά, τι να κάνουμε, έτσι είναι τα πράγματα.

Πλανιέται, από μια ηλικία και πάνω, το ερώτημα: "Γιατί τα media επικεντρώνουν στο κακό; Γιατί πρέπει να βλέπουμε ανατριχιαστικά εγκλήματα, να εμβαθύνουμε στην ψυχολογία δολοφόνων, γιατί τα παιδιά πρέπει να παίζουν με



το μεγαλείο της. Σαν μια περιδιάβαση σ' ένα κόσμο αγγελικά πλασμένο με ανθρωπάκια καλόκαρδα που χαίρονται, μαγειρεύουν, μασουλάν μπισκότα και σοκολάτες, πειράζονται μεταξύ τους. Η ζωή σαν μια αποκοιμισμένη και χαμογελαστή ευθεία πορεία, διακοσμημένη με επιπλώσεις, ηλεκτρονικές συσκευές, μαγειρική και μόδα, από τη γέννηση ως το θάνατο. Τριαλαρί, τριαλαρό... Η συγκεκριμένη συνταγή (koncept) εγγυάται επιτυχία σε όλα τα επίπεδα. Αν φυλλομετρήσετε το παλιό γυναικείο περιοδικό FEMINA θα πάρετε μια γεύση. Γι' αυτό το



προστατευτική ασπίδα, αλλά δεν... Η σωματική και ψυχική κούραση



διαδικτυακά ή άλλα παιχνίδια όπου ο θάνατος κυριαρχεί; Γιατί όλοι αυτοί οι βρυκόλακες και τα εξωγήινα σιελώδη τέρατα; Το θέμα είναι τεράστιο και οι απαντήσεις διδαλῶδεις και πολυποίικιλες. Κατά τη γνώμη μου, η κύρια αιτία είναι η γενική καλλιέργεια φόβου που, με τη σειρά της, δίνει το πράσινο φως για να μας "προστατεύουν"... Μια άλλη καλή απάντηση μπορεί να είναι αυτή που δίνει ο Κωστής Παπαγιώργης στο βιβλίο του *Σιγαιία και ετεροθαλή* μιλώντας για τη λογοτεχνία, αλλά η άποψή του ταιριάζει κάλλιστα και στον κινηματογράφο:

"Μολονότι αποσκοπεί πάντα στην έσχατη λύτρωση, άρα στο θρίαμβο της ηθικής, η λογοτεχνία έχει το ένστικτο να συμπράττει με όλα τα



στοιχεία που θεωρούνται αρνητικά. Και ο λόγος δεν είναι μόνο η κοιλάδα των δακρύων όπου κάθε δράμα τελείται, αλλά επιπλέον ότι το κακό έχει την ικανότητα να δίνει κίνηση και ζωή στην αφήγηση. Κάθε μεγάλο λογοτέχνημα γνωρίζει ότι δεδηλωμένα ή άδηλα συνάπτει συμφωνίες με το βασίλειο του διαβόλου. Στον παράδεισο η λογοτεχνία δεν έχει καμιά θέση γιατί δεν της επιτρέπεται να παίξει με τα αντίθετα".



Παραμένει όμως ανοιχτό το θέμα των σουηδικών διαφημίσεων και η σημαντική του. Ας πάρουμε, για μια στιγμή, ένα επικίνδυνο δρόμο και με μια απλοποιημένη και χοντρική ανάλυση, ας συγκρίνουμε τις ελληνικές με τις σουηδικές διαφημίσεις.

Οι διαφημίσεις του κάθε κράτους

αντανακλούν τα βασικά γνωρίσματα του συλλογικού χαρακτήρα των πολιτών του.

Ένα μέρος των ελληνικών διαφημίσεων χρησιμοποιούν, σαν αξεσουάρ του προϊόντος, αλλοδαπά "μοντέλα", νέους ανθρώπους που επειδή έχουν ξανθά μαλλιά και μακρουλά άκρα χρησιμοποιούνται σαν το υπέρτατο μοντέλο της "ομορφιάς". Έχουν πάντα πρόσωπα αφελή, διάφανα. Οι υπόλοιπες



διαφημίσεις χρησιμοποιούν τυπικά ελληνικούς χαρακτήρες που, ανάλογα με τη περίπτωση, αντανακλούν την πονηριά, το σκέρτσο, την κακώς εννοούμενη "μαγκιά". Τυπικά ελληνικά κλισέ.

Υπάρχει ακόμα και η κατηγορία των διαφημίσεων που απευθύνονται στους νέους καταναλωτές και που, με μια κουβέντα, προβάλλουν το κακομαθημένο και εκτός πραγματικότητας μοντέλο "τα θέλω



όλα δικά μου", "ο κόσμος είναι δικός μου". Είναι αυτές που, κύρια,

απευθύνονται στους κανακάρηδες και τις κανακάρισσες αυτών που κινούνται μέσα στην αηδιαστική μαύρη οικονομία, στο 30% δηλαδή του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος ...

Στη Σουηδία αντίθετα, όλα αυτά δεν υπάρχουν. Οι χαρακτήρες που διαγράφονται στις διαφημίσεις είναι πρόσωπα αγγελικής αθωότητας, snälla (αχ, αυτή η λέξη...), αφελείς



καταναλωτές. Έχουν οικολογική και δημοκρατική συνείδηση και γι' αυτούς η χαρά της ζωής ισοδυναμεί με την απόκτηση μιας νέας ηλεκτρονικής συσκευής (όπως άλλωστε και σε όλο τον κόσμο), σε ένα καλό γεύμα και στις τιμές των προϊόντων που τελειώνουν, κατά εκνευριστικό κανόνα, στον αριθμό εννιά ή πέντε (14,99, 1095 κ.λπ.).

Με δυο λόγια και τελειώνοντας με τις επικίνδυνες συγκρίσεις δυο ολότελα ανόμοιων κρατών, οι ελληνικές διαφημίσεις εκνευρίζουν με την επιθετικότητά τους και οι σουηδικές με το δήθεν αθώο χάδι τους.

Δεν έχω εχθρικές διαθέσεις απέναντι στη Σουηδία. Είναι μια μεταμοντέρνα κοινωνία που λειτουργεί και διευθύνεται με ήπιες μεθόδους. Ως γνωστόν, οι ήπιες μέθοδοι χειρισμού των πολιτών είναι και οι αποτελεσματικότερες.

Προσωπικά, προτιμώ τον ήπιο βρασμό ψυχής που εγγυάται μια εγρήγορη του πνεύματος.

Κ. Λαδόπουλος

Η Συμβολή του Sture Linnér στο πρώτο ελληνικό Νομπέλ

του Γιώργου Σπανού

Τρεις μήνες προτού συμπληρώσει τα 93 του, μας άφησε χρόνια ο Σουηδός διακεκριμένος ελληνιστής Sture Linnér. Θα έφυγε ευτυχισμένος γιατί πρόλαβε κι έσφιξε στα χέρια του, σαν το ζεστό ψωμί, το τελευταίο του βιβλίο για τον Πίνδαρο που μόλις βγήκε από το τυπογραφείο.

Δυστυχώς δεν ήταν ο Linnér και τόσο γνωστός στους περισσότερους συμπατριώτες μας εδώ στη Σουηδία, παρόλο το μέγεθος του έργου του. Με την αγγελία του θανάτου του γράφτηκαν σε πολλές εφημερίδες επιφυλλίδες, αναφορές και σημειώματα για τη ζωή και το έργο του. Πανεπιστημιακοί δάσκαλοι και άλλοι ειδικοί τον αποκάλεσαν γίγαντα και δεν είναι υπερβολή. Υπήρξε πραγματικός γίγας. Αν σκεφτεί κανείς ότι συνέγραψε 30 βιβλία, πάνω από 450 άρθρα και επιφυλλίδες, 300 εγκυκλοπαιδικά λήμματα, περίπου 60 ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, μεστούς προλόγους σε μεγάλο αριθμό βιβλίων άλλων συγγραφέων, θα αντιληφθεί γιατί τον αποκάλεσαν κολοσσό. Ας σημειωθεί ότι σχεδόν όλο αυτό το έργο είδε το φως της δημοσιότητας τα τελευταία 30 χρόνια της ζωής του, δηλαδή μετά τη συνταξιοδότησή του.

Άρχισε με τον αγαπημένο του Όμηρο, πέρασε στους προσωπικούς, περιπλανήθηκε στην κλασική περίοδο, ενδιέτριψε στους ελληνιστικούς χρόνους, αναλώθηκε στο Βυζάντιο και κατέληξε στη σύγχρονη εποχή με τον Καβάφη και τον Σεφέρη και όχι μόνο. Το μεγαλύτερο μέρος του έργου του είναι αποκλειστικά αφιερωμένο στην ελληνική ιστορία, τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική λογοτεχνία, κλασική, βυζαντινή και σύγχρονη.

Αυτό που έχει περισσότερη σημασία για μας εδώ που ζούμε στη Σουηδία, και δεν είναι πολλοί που το γνωρίζουν, είναι η συμβολή του Linnér στην απονομή του βραβείου Νομπέλ Λογοτεχνίας στον Γιώργο Σεφέρη το 1963.

Ο Linnér είχε ένα μεγάλο προ-

τέρημα. Είχε πολύ δυνατή όσφρηση του τι γινόταν γύρω του. Ήξερε ότι λίγα χρόνια πριν το 1963, άρχισε μια διεθνής αναγνώριση του έργου του Σεφέρη. Στη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία και αλλού, μεταφράστηκαν τα ποιήματά του. Οι τιμητικές διακρίσεις διαδέχονταν η μία την άλλη. Το φημισμένο πανεπιστήμιο του Cambridge τον αγόρευσε επίτιμο διδάκτορα το 1960. Την επόμενη χρονιά μια ανθολογία του ποιητή κέρδισε το ετήσιο Λογοτεχνικό Βραβείο του εκδοτικού οίκου Foyles στο Λονδίνο. Ήταν το πρώτο βιβλίο ξένου συγγραφέα που έπαιρνε αυτό το βραβείο.

Ο Linnér που γνώριζε την ποίηση του Σεφέρη, αλλά όχι ακόμα τον ίδιο, ήρθε το 1963 σε επαφή μαζί του (ζούσε τότε στην Αθήνα με την Ελληνίδα σύζυγό του) δημιουργήθηκε μια στενή φιλία μεταξύ τους και το σπίτι του ποιητή, πίσω από το Καλλιμάρμαρο, έγινε το δεύτερο σπίτι του Linnér, όπως αναφέρει ο ίδιος. Σε μια μαγνητοφωνημένη με τον ποιητή συνέντευξη, βασίστηκε το Σεπτέμβριο του 1963 μια εκπομπή στο Σουηδικό Ραδιόφωνο. Σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς εκείνης ο Linnér δραστηριοποιείται δυναμικά για λογαριασμό του Σεφέρη και τρέφει μεγάλες ελπίδες. Παράλληλα εκδόθηκε τότε μια μονογραφία του Linnér για το Σεφέρη *S. Linnér, Giorgos Seferis - en introduction*. Στο βιβλίο αυτό ο Linnér κατάφερε, μέσα σε 110 σελίδες να παρουσιάσει το συνολικό έργο του ποιητή με χρονολογική σειρά. Η λογοτεχνική ανάλυση του βιβλίου συνοδευόμενη από την παράθεση αρκετών ποιημάτων σε μετάφραση δική του και άλλων, όπως του Hjalmar Gullberg, Johannes Edfelt και Börje Knös.

Όπως ειπώθηκε επανηλλεμένα, το βιβλίο αυτό αποτέλεσε ένα σταθμό καθώς ήταν η πρώτη μονογραφία για ένα σύγχρονο Έλληνα ποιητή σε όλες τις Σκανδιναβικές χώρες και στάθηκε καθοριστική στην πρόσληψη της ποίησης του Σεφέρη στη Σουηδία. Σε αυτό συνέβαλε τόσο η άσφηση ανάλυση, όσο και οι εξαιρετες

μεταφράσεις του Linnér. Το βραβείο Νομπέλ τίμησε τη χρονιά εκείνη, στο όνομα του Γιώργου Σεφέρη, την Ελλάδα. Είναι φανερό ότι ο Γιώργος Σεφέρης αναγνώριζε τη συμβολή του Linnér, αφού είναι γνωστό ότι στην επερώτηση της Σουηδικής Ακαδημίας ποιους φίλους ή συγγενείς θα πρότεινε για να συμπεριληφθούν στην επίσημη τελετή απονομής, ο Σεφέρης απάντησε: Sture Linnér, Γιώργος και Λένα Σαββίδη.

Τελειώνοντας έρχεται στη μνήμη η ρήση του Ισοκράτη: «Έλληνας καλείσθαι τους της ημετέρας παιδεύσεως μετέχοντας». Δικαιωματικά του ανήκει ο τίτλος. Εμείς είμαστε απλά τυχεροί που υπήρξαν άνθρωποι σαν τον Sture Linnér, πραγματικά σοφοί και πραγματικά Έλληνες.



Sture Linnér - Γιώργος Σεφέρης 1963

Το αιτιολογικό, μεταξύ άλλων, της Σουηδικής Ακαδημίας

«Το φετινό βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας, απονέμεται στον Έλληνα ποιητή Γιώργο Σεφέρη [...] Η ποιητική παραγωγή του Σεφέρη δεν είναι εκτενής, ωστόσο, χάρις στη μοναδική της σκέψη και ύφος και στην ομορφιά της γλώσσας της, έχει γίνει ένα διαρκές σύμβολο για κάθε τι το άφθαρτο στον ελληνικό τρόπο ζωής. Τώρα που ο Παλαμάς και ο Σικελιανός δεν ζουν πια, ο Σεφέρης είναι σήμερα ο αντιπροσωπευτικότερος Έλληνας Ποιητής, συνεχίζοντας την αρχαία κληρονομιά. [...] Η Σουηδική Ακαδημία αισθάνεται πολύ ευτυχής που μέσω της βράβευσης του Γιώργου Σεφέρη, αποτίει φόρο τιμής στη σημερινή Ελλάδα, της οποίας η λογοτεχνία έχει καθυστερήσει ίσως πολύ, υπό αυτήν την έννοια, να λάβει το δάφνινο στεφάνι της».

Ένας άντρας στην κουζίνα

Η σκοτεινή πλευρά της εξέλιξης

Η γεωργική επανάσταση άλλαξε τον κόσμο και επέτρεψε στον πολιτισμό να εξελιχθεί. Αποκτήσαμε πόλεις, κουλτούρα, τεχνική, φάρμακα και επιστήμες. Όλα αυτά ήταν καλά αλλά, είχαν και μια σκοτεινή πλευρά. Η γεωργική επανάσταση είναι και η αιτία για σημερινά προβλήματα όπως το πάχος και οι χρόνιες ασθένειες. Η τροφή που η γεωργία παρήγαγε αποτελούνταν από δημητριακούς καρπούς, γαλακτοκομικά προϊόντα, αλμυρά φαγητά, ζάχαρη και λαδερά. Ήταν μια καταστροφή για τα πρωτόγονα σώματά μας.

Κανείς δεν μπορούσε να προβλέψει αυτή την επανάσταση και τις συνέπειές της. Οι πρώτοι γεωργοί δεν είχαν κάποια μεγάλα σχέδια που θα έβγαζαν από τη μέση το παλιό τροφικό σύστημα. Απλά έψαχναν να βρουν ένα πιο αποτελεσματικό τρόπο να θρέψουν τις οικογένειές τους μια και οι πληθυσμοί αυξάνονταν και οι τροφές δεν επαρκούσαν. Όλα αυτά ξεκίνησαν στη Μέση Ανατολή πριν από περίπου 10.000 χρόνια, όταν κάποια εφευρετικά άτομα άρχισαν να φυτεύουν και να θερίζουν σπόρους από άγριο σιτάρι. Σύντομα πέρασαν σε ποικιλίες κριθαριού, μερικά είδη φασολιών και μετά στην κτηνοτροφία (πρόβατα, κατσίκες, χοίρους).

Συνέχισαν να συλλέγουν άγρια φρούτα και λαχανικά, καθώς και να κυνηγούν άγρια ζώα. Ο κύβος όμως είχε ριφθεί. Οι τροφές είχαν μπει σε μια οδό δραματικών αλλαγών. Η ιστορία της γεωργίας δείχνει ξεκάθαρα πως όπου οι άνθρωποι καλλιέργησαν σιτάρι κληρονόμησαν και αρρώστιες.

Μια φυσική συνέπεια της νέας τροφής φάνηκε γρήγορα. Οι πρώτοι γεωργοί έγιναν πιο μικρόσωμοι από τους προγόνους τους. Για παράδειγμα, στην Τουρκία και την Ελλάδα οι άνδρες είχαν σαν συνηθισμένο ύψος 175 εκ. και ο

μέσος όρος στις γυναίκες ήταν 168 εκ., πριν τη γεωργική επανάσταση. Το 3.000 π.Χ. ο μέσος όρος ανδρικού ύψους είχε μειωθεί σε 160 εκ. και των γυναικών σε 152 εκ. Το να γίνει κανείς κοντότερος δεν αποτελεί πρόβλημα υγείας και οι γεωργοί δε χρειάστηκε να ανησυχήσουν. Δείγματα όμως από οστά και δόντια δείχνουν ότι αυτοί οι άνθρωποι βρίσκονταν σε πολύ κακή κατάσταση υγείας. Είχαν πολύ περισσότερες μολυσματικές ασθένειες, υψηλότερη βρεφική θνησιμότητα και ζούσαν λιγότερα χρόνια. Υπέφεραν από αρτηριοσκλήρωση, ραχίτιδες και οστεοπόρωση, εξαιτίας της τροφής που βασίζονταν στα σιτηρά. Για πρώτη φορά άρχισαν οι άνθρωποι να υποφέρουν από ασθένειες που οφείλονταν σε ελλείψεις συστατικών όπως βιταμίνης C, B1, B3, A, έλλειψη σιδήρου και ψευδαργύρου. Αντί για τα καλοσχηματισμένα και γερά δόντια που είχαν οι πρόγονοί τους, απέκτησαν τερρηδόνα και τρύπες. Οι σιαγόνες, που πρωτίτερα ήταν τεράγυνες και ευρύχωρες, έγιναν ξαφνικά στενές για να χωρέσουν τα δόντια.



Πώς γίνεται να πήγαν έτσι όλα τόσο στραβά;

Η γεωργία, η εκμετάλλευση των δώρων της φύσης να δημιουργήσει μεγάλα προβλήματα υγείας; Γνωρίζουμε ότι οι πληθυσμοί αυξήθηκαν και ότι η ποιότητα της ζωής και η μακροζωία μειώθηκαν. Οι νέοι συνδυασμοί τροφής με σιτηρά και

άμυλα έδιναν μεν περισσότερες θερμίδες, όχι όμως τη ζωτικότητα που περιείχαν οι παλιότερες τροφές -φρέσκο κρέας, φρούτα και λαχανικά. Τα αποτελέσματα ήταν κακή υγεία και αρρώστιες.

Η κατάσταση έγινε με τα χρόνια ακόμα δυσμενέστερη με τα αλάτια, τα παχιά τυριά και το βούτυρο. Οι πρόγονοί μας έμαθαν να ζυμώνουν ψωμί, να παρασκευάζουν μπίρα και να αποστάζουν ποτά. Η εκλεκτική κτηνοτροφία και η συνήθεια εκτροφής των ζώων με προϊόντα που βασίζονταν στα σιτηρά, πρόσφερε όλο και παχύτερους χοίρους, αγελάδες και πρόβατα. Το κρέας δεν τραγόταν πια φρέσκο γιατί όλο και λιγότεροι κυνηγούσαν. Αντί γι' αυτό, το μαρινάριζαν, το πάστωναν ή το κάπνιζαν. Τα φρούτα και τα λαχανικά έγιναν σπάνιο και πολυτελές είδος στη μονόδρομη διαίτα με άμυλα και σιτηρά.

Πριν απο μόνο 200 χρόνια προέκυψε η Βιομηχανική Επανάσταση που έβαλε στο τραπέζι μας διυλισμένη ζάχαρη, λευκό αλεύρι και κονσερβαρισμένες τροφές. Στα μέσα του 1900 παρασκευάζαμε τροφές με μεγάλο ζήλο. Ανακαλύψαμε τα συνθετικά λίπη, μαργαρίνες, τη γνωστή μας φυτίνη και άλλους συνδυασμούς τέτοιων λιπών αναμειγμένους με ζάχαρη, αλάτι, άμυλα, μωρουνέλαια με υψηλή περιεκτικότητα ωμέγα 6, ενισχυμένη φρουκτόζη και αναρίθμητα συμπληρωματικά διατηρητικά, χημικούς χρωματισμούς στις τροφές και ηχητικές ουσίες.

Φανταστείτε ένα άνθρωπο της Λίθινης Εποχής που αντικρύζει μια γκοφρέτα ή μια πίτσα. Δε θα καταλάβαινε ούτε καν αν είναι φαγώσιμα είδη.

Καλή σας όρεξη...

(απόσπασμα από το Sten Ilders Kost. Loren Corden, Optimal förlag, 2002)

Το θαυματοουργό ξύδι

ΑΤΡΑΜΕΨ ΑΤ

**Ένα μαύρο γραφτό.
Μέσα στο μαύρο
όμως κρύβεται πάντα
ένα εκτυφλωτικό
φως**

*Τα ψέματα, τα λόγια τα μεγάλα,
μου τα 'πες με το πρώτο σου το γάλα
κι όταν εγώ στη μοίρα μου μιλούσα,
είχες ντυθεί στ' αρχαία σου τα λούσα
και στο παζάρι με πήρες, γύφτισσα μαϊμού,
Ελλάδα, Ελλάδα, μάνα του καημού.*

*Τα ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα,
μου τα 'πες με το πρώτο σου το γάλα
μα τώρα που η φωτιά φουντώνει πάλι,
εσύ κοιτάς τ' αρχαία σου τα κάλλη
και στις αρένες του κόσμου, μάνα μου Ελλάς,
το ίδιο ψέμα πάντα κουβαλάς...*

Κάπως πρέπει το περιοδικό της Ομοσπονδίας να σχολιάσει τους τελευταίους δραματικούς μήνες της Ελλάδας. Αντί να μπλεχτούμε σε πολύπλοκες οικονομικές αναλύσεις και σενάρια που μας υπερβαίνουν, διαλέγουμε έναν άλλο δρόμο. Μια προσεκτική και εξ απαλών ονύχων κατάδυση σε καθημερινές σκέψεις που άπτονται του μέσου ελληνικού χαρακτήρα, έτσι όπως αναγκάστηκε να διαμορφωθεί εξαιτίας μακρόχρονων κοινωνικο-πολιτικών, ατέλειωτων περιπετειών.

Ελπίζω να συμφωνείτε αν έλεγα πως, ήδη από τα νεανικά μας χρόνια, κάποιες φωνές μέσα μας έλεγαν πως αυτό που ήταν καθημερινή πράξη, δεν ήταν ο σωστός δρόμος.

Ποιος είναι ο σωστός δρόμος και τι σημαίνει αυτό, είναι μια κουβέντα που δεν έχει τελειωμό. Αλλά να, πώς να το πω, μες το φως ζούσαμε αλλά το φως το εσωτερικό, σαν θαμπό φαινότανε. Ξαν να μην μπορούσαμε να δούμε μακρύτερα, σαν να κατέβαιναν παραπετάσματα από τον ουρανό και έκλειναν τους δρόμους. Ξαν να ήμασταν κρεμασμένες προβιές κρεμασμένες από δέντρα και μας πήγαινε πέρα δώθε το μυρωμένο αεράκι.

Πότε το ένα, πότε το άλλο. Κι ακόμα, ότι αφηνόμασταν να ζούμε, σαν κράτος και σαν πολίτες, υπεράνω από τις αντικειμενικές μας δυνατότητες. Αυτή η αλόγιστη τάση αισιοδοξίας, συνδυασμένη με μια ηθελημένη εθελουφλία, αυτό το "έλα μωρέ, θα τα βολέψουμε", είναι και μια από τις πολλές αιτίες που τα πράγματα έφτασαν ως εδώ που έφτασαν.



Η υπεροψία

Η αισιοδοξία έγινε με τα χρόνια δέρμα μας και δημιούργησε μια, εξίσου αλλόκοτη υπεροψία απέναντι σε άλλους λαούς. Ο ελληνικός τουρισμός, για παράδειγμα.

Οι άνθρωποι που είναι εμπλεγμένοι σε αυτόν τον τομέα, εστιάτορες, ξενοδόχοι και τα ρέστα, χλευάζουν επί δεκαετίες τους σφιχτούς επισκέπτες της Ελλάδας. Χλευάζουν το Σουηδό τουρίστα που κάθεται με την οικογένειά του σ' ένα θερινό τουριστικό εστιατόριο και προσπαθεί να πιέσει το λογαριασμό με απλές σαλάτες, αυτό το θλιβερό κατασκευάσμα που το ονομάζουμε greek salad.

Εστιάζω αυτή τη στιγμή, με πλήρη συνείδηση, σε μικρολεπτομέρειες. Γιατί μέσα στις μικρολεπτομέρειες υπάρχει άφθονο υλικό που δεν το εξετάζουμε ποτέ θεωρώντας το ανούσιο και χωρίς ενδιαφέρον.

Ο Σουηδός τουρίστας βλέπει με ανάμεικτα συναισθήματα ζήλιας και περιέργειας την ελληνική



οικογένεια στα διπλανά τραπέζια που παραγγέλνει και παραγγέλνει κρέατα και στο τέλος αφήνουν τα μισά αφάγωτα, τα μπουκάλια με τις μπίρες που παρατάσσονται επιδεικτικά πάνω στο τραπέζι. Έχω ακούσει αμέτρητα τέτοια σχόλια επί δεκαετίες.

Οι "αλητοτουρίστες"

Τα νέα παιδιά που επισκέπτονται την Ελλάδα φορώντας ένα σορτσάκι κι ένα φανελλάκι κι έχοντας μισοάδειες τις τσέπες τους, ονομάζονται "αλητοτουρίστες". Ονομάζονται έτσι από πλάσματα παρακμιακά και πλαδαρά που τρέφαν και τρέφουν τρύπια όνειρα και πεποιθήσεις ότι η Ελλάδα είναι ο ομφαλός του κόσμου, ότι τέτοιες ομορφιές δεν υπάρχουν πουθενά αλλού και γι' αυτό, μια και τους κάνουμε τη χάρη να δεχόμαστε τους ξένους, πρέπει να μας χρυσοπληρώνουν.

Το αποτέλεσμα είναι ότι αυτοί οι "αλητοτουρίστες", που ήταν απλοί φοιτητές με φτωχό βαλάντιο, είναι σήμερα ενεργά μέλη ενός συστήματος που εμείς μπορεί να το θεωρούμε βαρετό και νερούλο, λειτουργεί όμως και καταφέρνει να μη χρεωκοπεί. Αντίθετα, ο μέσος άσχετος, παρακμιακός και πλαδαρός άνθρωπος που λυμαίνεται το τουριστικό κύκλωμα, έχει καταντήσει σκιά του εαυτού του, έχει χίλιες δυο αρρώστιες, τις τσέπες του γεμάτες με μαύρα λεφτά για να πληρώνει φακελλάκια και ζει στις σκιάς του μελοντικού του πτώματος.

Ο ιστός των ψεμάτων

Αγγελικές κοινωνίες δεν υπάρχουν. Το ψέμα υπάρχει παντού. Σ' εμάς όμως, εξελίχθηκε σ' ένα γλοιώδη ιστό αράχνης που κάλυψε όλη τη χώρα και κανείς δεν τολμάει να τον ταρακουνήσει γιατί θα κουνηθούν όλα συθέμελα.

Με τα ψέματα μεγαλώσαμε, τα ψέματα ρύθμισαν τη ζωή μας και τώρα πια που τίποτα δεν έχει μείνει όρθιο, ιδεολογίες, ιδανικά, όνειρα, φαντασιώσεις, στοιχειώδης μπέσα και ντομπροσύνη, ούτε που ασχολούμαστε πια στα σοβαρά για το τι είναι ψέμα και τι αλήθεια.



Γελάμε μονάχα σιχτιρίζοντας από μέσα μας. Καθόμασταν επί χρόνια και ακούγαμε να μας λένε, "γιατί να το κρύψωμεν άλλωστε" και ξέραμε, το ξέραμε καλά πως αυτοί που μας έλεγαν έτσι, ήταν βουτηγμένοι στο ψέμα, από την κορφή ως τα νύχια.

Άντε, να δούμε τώρα πως θα συνεχίσουμε. Προς το παρόν, ο θρύλος του Ολυμπιακού συνταράζει τα σωθικά εκατοντάδων χιλιάδων οπαδών, κυρίως νέων, αυτών που θα επανδρώσουν την αυριανή Ελλάδα και το καλοκαιράκι έρχεται με τις μελλούμενες νέες πυρκαγιές.

Όχι, μην ανησυχείτε καλοί μου άνθρωποι, ότι κι αν μας συμβαίνει γιατί:

"Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει, δεν τη σκιάζει φοβέρα καμιά. Μόνο λίγο καιρό ξαποσταίνει και ξανά προς τη δόξα τραβά".

Ναι, δε φαίνεται να πεθαίνει.

Αν προσπαθήσουμε όμως ακόμα λίγο, ίσως να την καταφέρουμε...

Παναής Αλτσιόζογλου



Πάμε να σκοτωθούμε...

(επανάληψη ενός πέρα ήδη διαπραγμένου φόνου)



"Έλα να πάμε πέρα, φώς μου, στη Γλυφάδα και κει με την αράδα, από μιά σφαίρα ο καθένας στο κεφάλι, όπως και τόσο άλλοι..."

Η ύπαρξη μέσα στο σόι ενός παππού που αυτοκτόνησε στα νιάτα του μαζί με την αγαπημένη του, δεν είναι ακριβώς κάτι συνηθισμένο. Και άντε, ας πούμε ότι δεν είναι και κάτι συγκλονιστικό δα, μα τα πράγματα γίνονται πιο περίπλοκα όταν υπάρχουν μαρτυρίες ότι αυτοί οι δύο άνθρωποι θεάθηκαν επανειλημμένα μετά το συμβάν, να κάνουν τη βόλτα τους σε ώρες κυκλοφορίας σαν να μην είχε συμβεί τίποτα.

Αυτό που λέμε τώρα είναι μιά παλιά ιστορία από το 1936. Έκανε ντόρο και ξεχάστηκε, όπως όλα ξεχνούνται. Άλλωστε, το ζεύγος έπαψε να εμφανίζεται. Η ηχώ όμως έμεινε στις δυο εμπλεκόμενες οικογένειες. Την πήραν την ηχώ, την τύλιξαν με παλιόπανα να μην ακούγεται και την καταχώνιασαν. Εξαφάνισαν φωτογραφίες τους, προσωπικά αντικείμενα και δεν ξαναμίλησαν γι' αυτό. Προπαντός, φρόντισαν να μην το μάθουν τα παιδιά.

Έλα όμως που μια φωτογραφία με το ζεύγος μπροστά στο Λευκοπύργο τούς την έσκασε... Κάτι ζαχαρωμένο είχε πέσει και όταν άφησαν για καιρό ένα παλιό τετραδιάκι απάνω της, κόλλησε και μεταφέρθηκε, στα ύπουλα, μαζί του σ' ένα χαρτονένιο κουτί σ' ένα πατάρι.

Το 1989, ο Γιώργος είχε περάσει στο πανεπιστήμιο της Αθήνας και επειδή τα οικονομικά ήταν πιεσμένα, έμενε στην θεία του στα Πετράλωνα. Όταν γύρισε στο σπίτι ένα μεσημέρι και τη βρήκε ανεβασμένη στο πατάρι, κατουρημένη και να τρέμει σαν το ψάρι, τα χρειάστηκε. Την κατέβασε κάτω με τα χίλια ζόρια κι εκείνη τραύλιζε.

- Τι έπαθες καλέ θεία, τι συνέβη;

- Γιωργάκη, π...παιδί μου, συγκοπή θα πάθω, θα τα τινάξω. Κοίτα εδώ και π...πες μου, ονειρεύομαι; ΠΕΣ ΜΟΥ, ΤΙ ΒΛΕΠΕΙΣ ΕΔΩ!, τσίριξε υστερικά.

- Τι βλέπω, είπε ο Γιώργος κοιτάζοντας τη φωτογραφία που κράταγε σφιχτά στα τρεμουλιάρικα χέρια της, μια

ξεθωριασμένη φωτογραφία. Βλέπω έναν άντρα και μια γυναίκα...

- Και που είναι, σε παρακαλώ, ξεθωριασμένη η φωτογραφία, έ;

- Στα πρόσωπά τους, στα κεφάλια τους.

- Έλα Χριστέ και Παναγιά κι άγιε μου Δημήτρη, τι ήθελα τώρα και το βρήκα αυτό;

- Δεν καταλαβαίνω...

Και του το έσκασε το παραμύθι. Μισά όμως και λογοκριμένα του τα είπε. Πραγματικά, η φωτογραφία ήταν αρκετά καθαρή, μ' εκείνο το παλιό χρώμα της σέπιας, και μόνο τα κεφάλια ήταν ξεθωριασμένα και μισοδιακρίνονταν.

- Την Τιτίκα. Θα πάρω την Τιτίκα. Πού στο διάολο έχω το τηλέφωνό της;

Η Τιτίκα ήταν μέντιουμ και γνωστή της οικογένειας από χρόνια. Ο Γιώργος συνόδεψε τη θεία που δεν άντεχε να πάει μοναχή της και του φαίνονταν τραγικά αφελή όλ' αυτά.

- Τον βλέπω...ααααχ, άρχισε να λέει η Τιτίκα το μέντιουμ, ρουφώντας αέρα μέσα της και, σχεδόν, χωρίς να κουνάει τα χείλια της. Την κρατάει από τον ώμο, τώρα την αφήνει, πλησιάζει... Νεοκλή, βγάλτο αυτό που έχεις στην καρδιά σου...

Η θεία είχε σφίξει τα χέρια γύρω στο φαρδύ της μπούστο, το στόμα της έχασκε, ενώ την κόβαν κρύοι ιδρώτες. Ο Γιώργος κρατιόταν να μη γελάσει, ανατρίχιασε όμως όταν μια βαριά αντρική φωνή βγήκε μες από το στόμα του μέντιουμ.

- Τι σκιάζεστε ωρέ κουνάβια, για να μιλήσω βλάχικα; Θα σας φάω; Ένα πράμα δε γούσταρα στη ζωή μου, το καπάκωμα, κι εσείς με καπακώσατε κι εμένα και τη Φόνη. Μας πούλησαν για τα φράγκα κι εσείς μας εξαφανίσατε, τα σκίσατε όλα, τα πετάξατε, σαν να μην υπήρχαμε. Σε νταρακούνησε η φωτογραφία, ε θεία; Τα κεφάλια μας που ξεθώριασαν, ε; Εγώ το 'κανα, από δω που είμαι, γιατί ήθελα να φτάσω στο Γιώργο. Μ' ακούς, Γιώργο; Φοράω ένα δαχτυλίδι με μαύρη πέτρα στο δάχτυλο. Θα 'ρθω να σε βρω, να δεις και τη Φόνη μου. Άντε, πολλά είπαμε. Γυρίστε πίσω στη ζωούλα σας...

Το μέντιουμ η Τιτίκα, χύθηκε εξουθενωμένη στην πολυ-θρόνα της κι ανάσαινε βαριά με σφαλιγμένα τα μάτια.

Η μέρα εκείνη έκανε ένα «κλικ» στο Γιώργο. Πήρε σβάρνα όλους τους εναπομείναντες συγγενείς κι άρχισε να ρωτάει. Έψαξε να βρει τους απογόνους της Φόνης κι έκανε το ίδιο. Τους ανακάτεψε όλους για τα καλά, δεν έβγαλε όμως πολλά πράματα. Μασημένα του τα λέγανε, αοριστίες. Γι' αυτοκτονία τού μίλησαν, χωρίς ν' αποκαλύψουν το πώς. Εκείνο το «Θα 'ρθω να σε βρω να δεις και τη Φόνη μου», τον τριβέλιζε. Δηλαδή, πώς θα 'ρχόταν; Σαν φάντασμα;

Κουβαλάμε ένα διχασμό, στις μέρες μας. Ο αμερικάνικος κινηματογράφος που διαμορφώνει συνειδήσεις σε διαπλανητικό επίπεδο, μας έχει μάθει πως και το πιο απίθανο μπορεί να συμβεί στη καθημερινή ζωή και το 'χουμε φάει. Το δεχόμαστε όμως με τον καλοσερβισμένο τρόπο που προβάλλεται στις ταινίες. Όταν συμβεί κάτι στη πραγματικότητά μας αντιδρούμε, και είναι φυσικό, με ανακλαστικά περίπου σαν των πρωτόγονων ανθρώπων. Ακόμα...

Έτσι και ο Γιώργος. Το πράμα του ήρθε από κει που δεν το περίμενε. Μεσ απ' τον καθρέφτη, εκεί που ξυριζόταν.

Ο Μπόρχες έγραψε για μιά φυλή που ηττήθηκε και αναγκάστηκε να μετοικήσει μέσα στους καθρέφτες. Μια ηττημένη περίπτωση ήταν κι ο Νεοκλής. Τον είχαν καπακώσει, όπως είπε, και ξαφνικά, ένα χέρι με δαχτυλίδι με μαύρη πέτρα, βγήκε μες απ' τον καθρέφτη και τράβηξε σούμπιτο το Γιώργο, μέσα του!

Νάτο λοιπόν το ζεύγος που προχωράει. Στην παραλία προς τη Γλυφάδα πηγαίνουν και δίπλα τους ο Γιώργος. Τον

βλέπουν ότι είναι μαζί; Δεν το ξέρει. Ίσως, μόνο ο Νεοκλής που τον έφερε εκεί. Ούτε κι ο ίδιος ο Γιώργος βλέπει το σώμα του, ούτε να μιλήσει μπορεί. Όπως στα όνειρα...

- Να κάτσουμε κάπου, Νεοκλή, με στενεύει το παπούτσι μου, λέει μαλακά η Φόνη.
- Εδώ παρακάτω είναι ένα ουζάδικο που θα σ' αρέσει κι εσένα. Να κάτσουμε να μιλήσουμε, να δούμε τι θα κάνουμε...
- Τί να κάνουμε; Τα ξέρεις πως είναι τα πράγματα.
- Μωρέ, τα ξέρω, αλλά δεν τα δέχομαι.
- Και τι μπορείς να κάνεις; Τίποτα. Ούτε κι εγώ μπορώ να τους πάω κόντρα. Το ξέρεις όμως πόσο σ' αγαπάω και σε θέλω.
- Το ξέρω, ρε Φόνη και ξέρω πως δεν μπορείς. Θα τους χορέψω στο ταψί εγώ. Θα δεις. Μόνο να είσαι αποφασισμένη.
- Αποφασισμένη..., λέει η Φόνη που κοντοστέκεται, πηδάει επιτόπου και τραβάει λίγο το παπούτσι της να κάτσει καλύτερα.

Κάθονται. Μπακαλιάρaki τρώνε στα κάρβουνα, ντοματούλα και ούζο.

Σιωπηλοί, δε λένε τίποτα.

Κάτι σκέφτεται ο Νεοκλής. Βγαίνει ένα ειρωνικό «χμ...» απ' το στόμα του κι αρχίζει να σιγολέει ένα τραγούδι, κοιτάζοντας τα μάτια της Φόνης.

- Πώς σου 'ρθε αυτό; τον ρωτάει χαμογελώντας.
- Α, έτσι, μου 'ρθε στο μυαλό...
- Πάω λίγο να φρεσκαριστώ κι έρχομαι.
- Να πας, κορίτσι μου.

Σηκώνεται η Φόνη και μόλις απομακρύνεται, γυρίζει ο Νεοκλής και μιλάει για πρώτη φορά στον Γιώργο.

- Άκου δω ρε Γιώργο, ο παππούς σου δεν ήτανε κανέν' αγρίμι. Τα πράγματα μ' ανάγκασαν να κάνω ό,τι έκανα. Και δε σ' έφερα εδώ να σε πληγώσω, να σε κυνηγούν επιίτες μια ζωή. Ήθελα μόνο να βρεθείς από κοντά και να καταλάβεις, να μας βάλεις σε μια καλή γωνιά μες το κεφάλι σου. Η Φόνη κι εγώ δε θα ενοχλήσουμε πια κανένα. Δεν έχει σημασία τι ακριβώς έγινε, πεθάναμε κι αυτό είναι όλο. Τέλειωσε το παραμύθι. Άντε τώρα, γύρνα πίσω, κάνε λεφτά στη ζωή σου να μην έχεις ανάγκη κανέναν, μην αφήσεις όμως να σε χαλάσουν και μη χαλάσεις άλλους γι' αυτά. Μ' ακούς; Έλα τώρα, να σ' αγκαλιάσω...

Ένα πνιγμένο λυγμό ακούει ο Γιώργος έτσι όπως κρύβει ο Νεοκλής το κεφάλι στο λαιμό του και πίσω, μπροστά στον καθρέφτη που ξυριζόταν ξαναβρίσκεται...

Η Φόνη καταφτάνει, πεταχτούλα.

- Κάτσε και μη με σταματήσεις τώρα, της λέει.

Σηκώνεται όρθιος, χτυπάει δυνατά με το πηρούνι του ένα πιάτο, οι θαμώνες στρέφονται προς το μέρος του...

- Για ακούστε με, ρε παιδιά, μια στιγμούλα. Αυτή είναι η Φόνη, η γυναίκα π' αγαπάω κι εγώ είμαι ο Νεοκλής. Φτωχαδάκι είμαι. Να 'μαστε μαζί θέλαμε και δε μας αφήνουν, γι' αυτά τα γαμημένα τα λεφτά. Έχετε ακούσει πολλά τέτοια. Τώρα, το λοιπόν, θα δείτε κάτι και σας ζητάω να το πάτε παραπέρα, μη τυχόν και ξυπνήσουν αυτοί που κοιμούνται. Αυτό. Ζητάω συγγνώμη κι από 'σας, κι απ' το μαγαζί.

Το χέρι του κινήθηκε γρήγορα προς την τσέπη και...εδώ, ας σταθούμε.

Ο Μάης ήταν προς το τέλος του κι εκείνη τη μέρα δόθηκε το σήμα στις πικραλίδες ν' αμολήσουν τους σπόρους τους. Σαν πυκνή βροχή κινούνταν οι σπόροι και παρασέρνονταν από 'δω κι από 'κει. Μιλάω γι' αυτή τη σοφή κατασκευή, τους «κλέφτες» όπως τους λέγαμε κάποτε, που έχουν μια

«καρδιά» στο κέντρο και γύρω-γύρω λευκά τριχίδια που βοηθάνε στην πλοήγηση. Βροχή από τέτοιους σπόρους λοιπόν, στροβιλίζονταν γύρω από τον Νεοκλή και τη Φόνη που τον κοίταγε παραξευμένη. Θυμίζω πως βρισκόμαστε ακριβώς πριν την επανάλυση του συμβάντος και μόνο ο Νεοκλής ξέρει τι θα συμβεί την επόμενη στιγμή.

Τον Γιώργο τον διώξαμε πίσω, να μη σταμπούριστεί το παιδί πάνω στα νιάτα του. Εσείς όμως είσατε μεγάλοι, πιο ώριμοι, έχετε δει αμέτρητες ταινίες κι έτσι, οι επόμενες γραμμές δε θα σας τρομάξουν...

Το χέρι του Νεοκλή σφίχτηκε κι αμέσως μετά τέντωσε τα δάχτυλά του, σα να 'χε περάσει μέσα τους ηλεκτρικό ρεύμα. Με μια μελετημένη, ημικυκλική κίνηση (είχε άραγε κάνει πρόβα;) το 'χωσε στη τσέπη του και ένα πιστόλι βρέθηκε μπροστά στο μέτωπο της Φόνης που γούρλωσε τα μάτια της...

ΕΚΕΙΝΗ

Στην αρχή δεν κατάλαβε. Ένα βούισμα μέσα της, αέρας βουλώνει τ' αυτιά της. Τι είναι αυτό τώρα; Πάει, τελείωσαν όλα; Κύματα αφηνιασμένα ο τρόμος. Ξεκινούν από βαθιά μέσα και μεγαλώνουν, αφρίζουν, θεριεύουν, τη σκεπάζουν. Ασφυκτιά. Μετά, μιά δυνατή ζάλη, άστρα φλεγόμενα μπρος στα μάτια της. Η ζάλη φεύγει και την αντικαθιστά μια εσωτερική ηρεμία καθώς βλέπει το βάθος του πηγαδιού που απλώνεται μπροστά της. Σκοτάδι πέφτει στα μάτια. Ο γύρω κόσμος, όλα αυτά που θα χαθούν για πάντα, σβήνουν για δέκατα του δευτερολέπτου. Βλέπει τον εαυτό της μωρό στην κούνια και διατρέχει τη ζωή της με απανωτές, αστραπιαίες εικόνες. Όλα είναι τόσο μικρά και τόσο ασημαντα. Οι πέτρινοι όγκοι των βουνών δε δίνουν διόρα για τα βάσανά μας. Το φως θα γίνει μια θαμπή ανάμνηση. Τελειώνουν τ' αστεία. Σ' ευχαριστώ ζωή... Νάτος! Ο Θάνατος. Να, η σκοτεινή, λιγνή μορφή που το δρεπάνι στριφογυρίζει πάνω απ' το κεφάλι της. Να, ο μαύρος μανδύας που την τυλίγει. Εδώ τελειώνει ο δρόμος, εδώ χωρίζονται τα φύλλα απ' τα δέντρα, οι στέγες απ' τους τοίχους. Ο Νεοκλής της πιάνει τον καρπό και της χαμογελάει τρυφερά. «Πάντα μαζί, Φόνη», της ψιθυρίζει κι εκείνη, προλαβαίνει να τον ακουμπήσει.

Βλέπει το στριφογυριστό βλήμα που έρχεται και βιδώνεται στο μέτωπό της.

- Νεοκλή μου...

Όπως οι σπόροι από τις πικραλίδες, όπως ένα γινόμενο ρόδι που συντρίβεται, έτσι και το κεφάλι της. Άλλα από δω κι άλλα απο κει, κόκκινο τον βάφουν.

Όλοι γύρω παγωμένοι, κανείς δεν πρόλαβε και το πιστόλι το γυρίζει πάνω από το αυτί του...

ΕΚΕΙΝΟΣ

Τα συστήματα επιτάχυνσης λειτουργιών κινούνται σε οριακά επίπεδα. Οι φορτιστές βουίζουν, οι βαθμοί φτάνουν στην υπερθέρμανση, στέλνουν το αίμα στα μάτια του και τα κοκκινίζουν. Σπίθες, ίνες που αστραποβολούν, λάμπουν, λάμπουν, λάμπουν, «μη τολμήσει κανείς να με σταματήσει!». Φόρτωση, αποφόρτωση. Φωσφορικά υγρά συνωθούνται σε διάφανα αγγεία, κωδικοποίηση, αποκωδικοποίηση, τελικές επιλογές, η εντολή μεταβιβάζεται φρενιασμένη, φτάνει στο δάχτυλο, «Χαίβανια, σας τη φέραμε. Έρχομαι, Φόνηρη!», φωνάζει και πιέζει τη σκαντάλη...

Δuo τα ρόδια που έσκασαν, με τις υγείες μας...

Δόξα στις αρχές, στις πεποιθήσεις, στην κόλαση που χτίσαν μεθοδικά οι άνθρωποι μέσα στους κήπους της Εδέμ...



Plantera citronträd

När jag bodde i min olivlund i december saknade huset elektricitet och det regnade in på nätterna så mycket att jag inte kunde sova för allt droppandet. Nu i april är förutsättningarna annorlunda: badrummen är klara och alla rör är dragna. Det enda som saknas är att fylla cisternen med vatten från olivljekooperativet. Taket är tätat, golven och väggarna är målade. Något kök finns inte och ingen elektricitet heller, trots alla bedyranden och löften om motsatsen. Men strunt i det nu, el och kyl har jag i Stockholm, det är skönt med omväxling.

Jag har kommit hit för att plantera ett citronträd och nypa skott på olivträden. De har nyss beskrivits av fyra män som för säkerhets skull beskurit allt annat också i lunden och eldat på tio olika ställen. Träden är gamla och en del av dem har blivit ganska hårt beskurna för att få ny kraft. Det ser ut som om en naturkatastrof ägt rum, som om någon ryckt av olivträden kläderna och de nu huttrande försöker skyla sig bäst de kan med de få grenar som återstår. Men redan tränger grässtrån upp ur askan och tusentals blommor lyser upp sluttningarna i lila, blått, gult och vitt. Ärren i lunden kommer att växa igen. Och näste gång det är dags för beskärning ska jag vara på plats och se till så att ingenting mejas ner i onödan.

Jag vet inte vad det betyder för en grek att plantera ett citronträd. Kanske ungefär som för en svensk att plantera ett äppleträd i ett hörn av trädgården. Alltså något man gör utan att orda alltför mycket om saken. Med ett citronträd är det annorlunda. Om en nordbo bara kan citera en enda tysk diktrad är det i nittionio fall av hundra följande rad av Goethe: "Grekland, Grekland, där citronerna blommar." Jag minns ett möte med ett svenskt par som köpt hus på en grekisk ö efter tio års semestrarande på ett pensionat i närheten. Nu hade citronträdet de planterat intill huset gett frukt för första gången och de berättade om hur lyckliga de var över att kunna lägga en egen citronskiva i sina gindrinar på terrassen. I Sverige där citroner för bara några generationer sedan var en exotisk lyxvara väcker trädet fortfarande en stark längtan hos många. När jag berättar att jag ska åka till Grekland för att plantera ett citronträd framkallar det omedelbart idylliska bilder hos folk. Det är som om citroner var det enda som verkligen förmår lysa upp det kompakta mörkret i våra frusna själar.

Det ska verkligen bli roligt att plantera. En vän i en närliggande by som anser att månen måste vara i växande när man planterar tvingar mig dock att vänta i flera dagar. För att få tiden att gå plockar jag skräp i olivlunden och en lastbil måste sedan köra flera vändor för att få bort allt. Kooperativets man kommer tuffande på en traktor med sin tioåriga dotter bredvid sig. Vattentanken har han på släpet. När vi med stor möda lyckats fylla cisternen med de första kubikmetrarna vatten ropar flickan plötsligt: "Pappa, pappa, vattnet rinner ut!"

Min första tanke är att kranen inte är ordentligt åtdragen. Sedan ser jag att vattnet forsar ut ur flera små hål i betongen. Det är rörmokaren som haft bråttom hem och som har gjort ett skitjobb. Men nu är i alla fall cisternen ordentligt rengjord. Lyckan att få vatten ur en kran får anstå ytterligare ett par dagar.

Folk från trakten fortsätter att se våra hus som ett spännande utflyktsmål. De kliver ur bilen, beundrar utsikten och frågar varför vi inte byggt stenhus. När jag berättar att ett hus är till salu svarar de att det huset får vi nog sälja till





svenskar för greker kan bara bo i stenhus. Vi har byggt ett litet gästhus i sten och det beundrar alla. Varför byggde vi inte alla husen så? När vi nu har så mycket sten att det skulle kunna räcka till att bygga en hel by. Har jag kanske ägnat en tanke åt de stackars greker som inte har någon sten och därför tvingas köpa den? Ett lass rejäla bumlingar går på femhundra euro, om jag minns rätt. Apropå de stora panoramafönstren undrade en man i Meligalas misstänksamhet: "Varför har ni byggt affärer däruppe på berget? Vad är det ni ska försöka sälja?"

Innan besökarna kliver in i bilarna igen förklarar de att jag måste lägga ut konstgödsel under olivträden och sprida gift på marken, så att växtligheten dör och inte lakar ur jorden i onödan. (Men sen får man inte skörda oliver på två år eftersom de tar upp giftet.) De påpekar även att jag måste bespruta träden för att hindra spridningen av en sjukdom som gör att de små, små olivämnena faller av under våren. Jag tackar artigt för alla goda tips och undrar hur de gamla grekerna gjorde, vilka gifter de spred ut. Självtänker jag inte följa ett enda av de goda råden.

Nästa dag vaknar jag i gryningen. En tunn månskära sitter som ett frimärke i övre högra hörnet av fönstret. Nu kan den inte bli smalare. En dag till och jag kommer äntligen att kunna plantera citronträdet.

Vid nio dyker vännen Giannis upp för att mura igen hålen i cisternen. Han svär högt över rörmokaren. Hade denne jobbat i tio minuter till så hade problemet aldrig uppstått. Så går det när man har bråttom. Rörmokaren vinner tio minuter medan jag tvingas betala för samma jobb två gånger och vänta i ytterligare ett dygn, tills cementen torkat ordentligt.

Så blir det då äntligen dags att plantera. Det är ett litet ynkligt citronträd jag sätter i jorden, inte mer än en meter högt och där de översta bladen rullat ihop sig av ledsnad. Ändå känner jag mig lycklig och ser framför mig hur jag står i fönstret och sträcker ut handen och plockar en härligt doftande gul citron. När jag är klar är jag så sugen på att fortsätta plantera att jag rusar upp i den förvildade delen av lunden och gräver upp små ginstbuskar och planterar dem nedanför huset. Här ska det lysa gult så det förstår!



Samma eftermiddag kommer traktorn igen. Jag vågar knappt andas. Men Giannis kan man lita på. Cisternen håller för trycket och i nästa stund börjar det porla och susa i toaletterna. En närmast ofattbar väntan har nått sitt slut. Jag minns känslan av att äntligen ha fått tak – hur jag sov i huset för första gången och väcktes av hundar som rotade i vråna efter något gott – jag vet inte vem som blev räddast, jag eller hundarna. Men man vänjer sig snabbt. Plötsligt står jag där och låter vattnet forsa ur kranarna, som om jag inte gjort annat i hela mitt liv.

Förresten har olivlunden börjat inspirera flera av mina kolleger på ett högst oväntat sätt. Vännen Marie har just köpt en dadellund i Marocko och hon är lika förvånad som jag. Skördetiden för dadlar är i december, alltså ungefär samtidigt som oliverna skördas. Vi har redan börjat smida planer på att byta dadlar mot olivolja. Tips på recept som innehåller bådadera tas tacksamt emot.



Foto: Nikolaos Tziampazis

Katinas Kval

Kudden hon satt på hade sjunkit ihop och hon kände det hårda locket på träkistan mot skinkorna. Fötterna höll på att domna bort. Katina hade suttit där orörlig, försunken i sina tankar, allt för länge. Hon steg upp och började gå fram och tillbaka så tyst hon kunde i det mörka rummet. Ville inte att knarrandet från golvet skulle väcka de andra i huset. De hade lagt sig ovanligt tidigt i kväll. Hon hade stängt in sig på rummet långt innan mörkret började falla. Hon ville vara i fred och tänka. Månljuset hittade vägen in i rummet genom det smala fönstret och en svag ljusstrimma lyste upp golvet. Katina försökte sätta fötterna på de ställen där hon trodde att golvplankorna satt fast på de bärande bjälkarna. Men det knarrade lite ändå. Hon satte ner fötterna mjukt med tårna först och ibland var hon tvungen att ta riktigt stora kliv. Koncentrationen och ansträngningen fick henne att för ett ögonblick glömma bort vad hon hade att bestämma sig för. Framme vid fönstret tog hon stöd med händerna mot den tjocka stenväggen och sträckte sig framåt för att titta ut. Mandelträden blommade för fullt och lyste upp i månlnuset. Det var tyst och ödsligt där ute. Bara en hund långt borta i byns utkanter skällde på någon eller något. Kanske sin egen skugga.

Katina tröttnade på att gå fram och tillbaka och lade sig i sängen utan att först byta om. Det började kliä igen på överarmarna och hon rev hårt med sina naglar. Hon steg upp och tände oljelampan. Försiktigt satte hon tillbaka det tunna glaset på lampan och vred på ratten för att höja lågan. Inte fullt ut utan bara tillräckligt för att kunna se. Ställde lampan på träkistan och satte sig på sängen. Det var länge sedan de hade loppor i huset men nu kliade det så förbaskat. Hon visste att det brukade blir så här när hon var nervös men hon ville ändå se efter. Hon tog av sig sin tjocka ullkotta och drog upp klänningens ärmor för att blotta sina överarmar. Det höll på att bli riktigt sår på baksidan av dem.

Hon masserade dem med fingrarna men rivmärkena efter naglarna blev ännu tydligare och det sved. Hon hade lovat att svara inom en vecka och det blir det i morgon.

De första dagarna hade hon bara slagit ifrån sig det hela. Som om det inte rörde sig om henne själv utan om någon annan. Tänkte bara på det under korta stunder och dagarna gick utan att hon kom fram till ett beslut. Förebådade sig själv emellanåt för att hon inte hade sagt nej på direkten. Det skulle ha varit både enklare och lättare. Men hon gick med på att överväga det under en hel vecka. Allt för lång tid för att kunna säga nej utan att tveka och alltför kort tid för att kunna säga ja och vara säker på det. Hade det här hänt några år tidigare hade hon inte haft mycket att säga till om. Katinas far hade fått stå för beslutet. Ett beslut som egentligen hade fattats av hennes mor.

Grannfrun brukade inte syssla med sådant. Saknade både erfarenhet och talang, därför gick hon rakt på sak. Istället för att se till att komma över på en kopp kaffe och pladdra om än det ena och än det andra för att sedan skickligt leda in diskussionen på det hon ville, knackade hon bara på och på stående fot framförde hon sitt ärende utan omsvep. Hennes sätt gick hem hos Katinas föräldrar.

Det var annorlunda förra sommaren då de fick besök av en riktig äktenskapsmäklerska. Hon drack sitt kaffe och vände sedan kaffekoppen upp och ner på fatet. Kaffesumpen rann ner och bildade ett asymmetriskt mönster på insidan av koppen. Hon väntade en stund och lyfte sedan upp den för att i kaffesumpen avläsa framtiden. "Hm, ja, jag ser det mycket tydligt. Ett bröllop. Ett stort och fint bröllop. Det var på tiden." Nästa steg inbegrep skönmålningen av Thanasis. Hans duglighet hade inga gränser. Arbetssam som få, snygg var han också och så manlig att hans virilitet skulle bli omtalad i generationer framöver. Hade hon inte varit gammal och redan gift skulle hon ha tagit honom själv.



Katinas far kände sig frestad att fråga henne om hon talade av egen erfarenhet när det gällde Thanasis virilitet men han teg för husfridens skull. Äktenskapsmäklerskan menade att deras Katina var en lyckans ost. För Thanasis var intresserad av henne. Katinas föräldrar tittade på varandra och smålog roade. De kände Thanasis och skulle inte ge honom ens deras senila gamla get som maka. Men de sade inget och lät äktenskapsmäklerskan fortsätta. De fick höra att Katina nästan var för gammal. En tjugofyraårig kvinna borde ha varit gift sedan länge och haft minst två barn. Men Thanasis var riktigt förtjust i henne och en riklig hemgift skulle avhjälpa saken. Att de inte borde missa chansen, kanske den sista, att få det ordnat för deras dotter.

Katinas föräldrar var på gott humör. De hade bråkat rejält med varandra dagen innan och hade avreagerat sig för en tid framöver. Nu rådde lugnet efter stormen vilket räddade äktenskapsmäklerskan från att bli utkastad och bortjagad ända bort till landsvägen. Artigt tackade de nej till hennes erbjudande och saken stannade där. När hon försvann ur deras sikte brast de i skratt så att tårarna rann. Fastän innerst inne kände de en viss oro. Det var illavarslande att sådana som Thanasis börjat höra av sig. Till Katina sade de ingenting.

Grannfrun var klar och koncis. Sade bara att Apostolis, muraren, var intresserad av Katina. Inget snack om hans bragder, duglighet eller om hemgift. Han undrade om de och Katina, grannfrun betonade det sista, kunde tänka sig att gå vidare med saken. Senare på kvällen berättade föräldrarna för Katina och de sade att hon fick avgöra saken själv. Att hon var så pass vuxen och mogen nu att de inte tänkte sätta sig på tvären oavsett vad hon beslutade.

Varken Apostolis intresse eller föräldrarnas agerande kom som en överraskning för Katina. Hon ville ha en vecka på sig.

Hunden vid byns utkant hade tystnat. Den kanske hade lyckats skrämma bort sin egen skugga eller så försvann den när månen lekte kurragömma med molnen. Katina bytte om, blåste ut lampan och lade sig i sängen. Posten skulle komma imorgon vid tvåtiden med bussen från stan. Kanske borde hon ta sig dit och se om det kom något brev från Australien. Till sommaren skulle det bli sex år sedan Giorgos motvilligt åkt i väg till Australien med hela sin släkt. Han hade lovat att komma tillbaka. Först skulle han bli klar med militärtjänsten och sedan, som en vuxen man, skulle han be om hennes hand. Han skulle skicka massor med brev till

henne. Adresserade till hans bästa vän, inte direkt till henne, för att undvika skandal. Det kom fem brev allt som allt det första året. Sedan inga alls. Katina visste inte vad som hade hänt. Om det hade hänt något tråkigt med Giorgos skulle hon säkert fått reda på det. Det var sällan man hörde något om de utvandrare när de hade det bra. Besked om dödsfall, sjukdomar och olyckor däremot kom mycket snabbt per telegram och spreds till varenda en i byn.

Katina rättade till kudden och började riva igen med naglarna på överarmarna. Var det någon mening med att vänta med att fatta beslutet tills imorgon? Varför skulle det plötsligt dimpa ner ett brev just nu? Giorgos hade det säkert bra där borta. Kanske var han redan gift och hade några ungar som klättrade på hans axlar. Fanns det inga passande kvinnor där så kunde det ha funnits någon bland de grekinnor som skeppades över med oceanångare från Pireus till Australien. Skeppslaster med ensamma kvinnor som ville starta ett nytt liv där borta. Blivande makor till de grekiska ungkarlar som ville få sig serverat en tallrik grekisk mat på bordet när de kom hem från jobbet. Allt detta hade Katina inte tänkt över på länge. Lika länge som hon inte hade tänkt på ynglingen som för länge sedan hade lovat att komma tillbaka. Egentligen brydde hon sig inte längre om allt detta. Det fanns bortom hennes vardag, på andra sidan jordklotet. Hon ville bara testa sig själv för att vara säker.

Katina hade haft på känn att något skulle hända. Apostolis sade aldrig något mer än god morgon, eller god dag, när de råkade på varandra. Han såg henne rakt i ögonen och hon undvek inte hans blick genom att titta ner på marken eller över trädtopparna. Hade han sagt något annat skulle hon inte behövt ha en vecka på sig för att svara. Men hon retade sig på att han gick omvägen genom grannfrun och hennes föräldrar. Att det skulle vara nödvändigt. Hon tänkte på Lina Tsaldari som för några veckor sedan, efter valet den nittonde februari, hade blivit Greklands första kvinnliga minister, socialminister. Katina undrade om hon blivit tillfrågad, erbjuden ministerposten, genom sin grannfru och sina föräldrar. Hon började slappna av nu och var på väg att somna. I morgon skulle grannfrun få ett klart och tydligt nej. Fastän nästa gång Katina råkar på Apostolis – då skulle hon se till att det skedde snarast – och då skulle hon svara ja. Ja, men låt oss först tala med varandra och själva bestämma över våra liv utan krokiga omvägar.

Τα μελλοντικά επαγγέλματα

Θυμάστε τη φράση των παλαιότερων *Μάθε παιδί μου γράμματα και εννοούσαν να γίνεις γιατρός, δάσκαλος, δικηγόρος, μηχανικός* για να εξασφαλίσεις τα προς το ζην.

Στο προσεχές μέλλον ξεχάστε αυτά τα επαγγέλματα σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν σε ειδική εκδήλωση του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης στις 29 Μαρτίου.

Οι ώρες εργασίας του μέσου ανθρώπου ανέρχονται σε 75.000 ώρες. Είναι πολύ σημαντικό το πώς αισθάνεται ο άνθρωπος στη δουλειά του, αφού αυτό επηρεάζει πολλές πτυχές της ζωής του.

Τα νέα επαγγέλματα:

- ✧ Εμφυτευτής νανοσυσκευών
- ✧ Μεταπληροφοριοδότης (πάροχος μεταπληροφοριών)
- ✧ Εκμαιοευτής γνώσης
- ✧ Βιοπληροφορικός λογισμικού (μηχανικός λογισμικού συστήματος, προγραμματιστής κυττάρων)
- ✧ Τηλεργασιολόγος
- ✧ Φροντιστής διαστημικών ταξιδιών
- ✧ Ψυχογραφηματολόγος (ειδικός διάγνωσης προσωπικότητας μέσω έμπειρων συστημάτων)
- ✧ Βιοκλιματολόγος (ειδικός στη μείωση κατανάλωσης ενέργειας)
- ✧ Συγκρουσιολόγος (ειδικός ανάλυσης και επίλυσης συγκρούσεων-διαφορών)
- ✧ Χαρτογράφος ασθενειών
- ✧ Ειδικός πνευματικών δικαιωμάτων
- ✧ Ψυχογράφος
- ✧ Δορυφορικοχαρτογράφος (ειδικός στη λήψη και ανάλυση δορυφορικών γεωγραφικών σημάτων, χαρτών κ.λπ.)
- ✧ Βιοπληροφορικός υλισμικού (μηχανικός βιολογικών υπολογιστών, αντικαταστάτης κυττάρων)

Μη στενοχωρηθείτε αν δεν πολυκαταλαβαίνετε τι σημαίνουν τα μελλοντικά επαγγέλματα. Τα εγγόνια σας σίγουρα θα ξέρουν.



ένα μικρό φωτο - οδοιπορικό

Φωτογραφίες Χρυσοβέργης



... παρ' το στεφάνι μας
παρ' το γεράνι μας
στη Δραπετσώνα πια ...



Το όνομα καθιερώθηκε
επίσημα το 1922, εκεί όπου
δημιουργήθηκε ο ομώνυμος
συννοικισμός από μικρασιάτες
πρόσφυγες. Πολλές οι εκδοχές
του ονόματος με πιθανότερη την
αρβανίτικης προέλευσης λέξη
«ντράπε = τάφος και δρεπάνι»
και Τσώνη ή Τσώνα, όνομα
κάποιου ιδιοκτήτη της περιοχής.
Στο μοναστηριακό κατάλογο
κτημάτων επί τουρκοκρατίας,
αναγράφεται ως Ντράπε-τσώνα.

Posttidning B
Returadress:
Grekiska Riksförbundet
Box 19100
SE-104 32 Stockholm



ΚΑΛΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ!

TREVLIG SOMMAR!